

UNIVERZITA KARLOVA
KATOLICKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA
Katedra církevních dějin a patrologie

Pavλίna Holasová

**Biskup Pavel Huyn a jeho podíl na založení
Kongregace Sester Těšitelek Božského Srdce Ježíšova**

Bakalářská práce

Vedoucí práce: doc. PhDr. Petr Kubín, Th.D., Ph.D.

Praha 2017

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracovala samostatně a použila jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 25. května 2017

Pavčina Holasová.....

Bibliografická citace

Biskup Pavel Huyn a jeho podíl na založení Kongregace Sester Těšitelek Božského Srdce Ježíšova [rukopis] : bakalářská práce / Pavlína Holasová; vedoucí práce: Petr Kubín. -- Praha, 2017. -- 77 s.

Anotace

Bakalářská práce **Biskup Pavel Huyn a jeho podíl na založení Kongregace Sester Těšitelek Božského Srdce** se věnuje osobě brněnského biskupa Pavla Huyna v souvislostech se založením Kongregace Sester Těšitelek Božského Srdce Ježíšova, snaží se zkoumat duchovní předpoklady a základní prvky spirituality jeho zamýšleného díla. Popisuje spolupráci se zakladatelkou kongregace sester Rosou Vůjtěchovou. Dává nahlédnout do jeho písemného odkazu Tajemné požehnání a jeho dopisům sestrám. Dále dle dochovaných pramenů popisuje další osudy samotného biskupa, jakož i dílo ztělesněné v těšitelské rodině, které přetrvává do dnešních dnů.

Klíčová slova

Biskup Pavel Huyn, zakladatelka Rosa Vůjtěchová, Brno, kongregace Sester Těšitelek Božského Srdce Ježíšova, smír, útěcha

Abstract

The bachelor thesis Bishop Pavel Huyn and his participation of the founding of the Congregation the Sisters Consolers of the Sacred heart of Jesus. The thesis deals with person bishop of Brno Pavel Huyn in context with the founding of the Congregation of the Sisters Consolers of the Sacred Heart of Jesus, it tries to explore the spiritual assumptions and fundamental elements of spirituality of his intended work. It describes cooperation with the founder of the sisters Rosa Vůjtěchová. It gives an insight into his written legacy "Tajemné požehnání" ("Mysterious blessing") and into his letters to sisters.

Further the thesis describes the further fate of the bishop himself according the preserved sources and his work embodied in the family of the consolars that contiunes to today.

Keywords

Bishop Pavel Huyn, the founder Rosa Vůjtěchová, Brno, the Congregationes of the Sister Consolars of the Sacred Heart of Jesus, the conciliation, the consolation

Počet znaků (včetně mezer): 140 773

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucímu mé bakalářské práce panu doc. PhDr. Petru Kubínovi, Th.D., Ph.D. za cenné rady a připomínky. Dále děkuji paní PhDr. Marii Plevové, pracovníci Diecézního archivu Biskupství Brněnského v Rajhradě za ochotnou pomoc při seznamování se s archivními materiály. V neposlední řadě bych chtěla vyjádřit díky generální představené Kongregace sester těšitelék Božského Srdce Ježíšova Matce S. M. Pavle a sestřám Kongregace S. M. Heřmaně a S. M. Radimě za morální podporu během psaní této práce.

Obsah:

1. Úvod	9
<i>Prameny</i>	9
<i>Literatura</i>	11
2. Osoba Pavla Huyna	15
<i>Původ</i>	15
<i>Životopisná data</i>	16
<i>Huyn biskup</i>	17
2.1 Historické a duchovní předpoklady vzniku kongregace sester těšitelek	18
<i>Prvotní idea</i>	18
<i>Soucit s chudými</i>	19
2.2. Spiritualita této kongregace, základní prvky, ukotvení v magisteriu	20
2.3. Sociální rozměr tohoto díla	27
<i>Duchovní základ</i>	27
<i>Ošetřování nemocných</i>	28
<i>Praktické uskutečňování</i>	29
3. Spolupráce s Matkou Rosou a její úloha při vzniku kongregace	29
<i>Osoba Matky Rosy</i>	29
<i>Povolání</i>	30
<i>Vyhledávat nejubožejší</i>	30
<i>Brno</i>	31
<i>Realizace myšlenky</i>	31
3.1. Spolek sv. Josefa a jeho dějiny	32
<i>Vznik spolku</i>	32
<i>Stanovy spolku</i>	32
<i>Činnost spolku</i>	33
3.2. Družina těšitelek	35
<i>Stanovy družiny</i>	35
3.3. Kongregace sester těšitelek	37

<i>Schválení kongregace</i>	39
3.4. Huynovy dopisy sestřám	40
<i>Duchovní kontext</i>	40
4. Další osudy Huynova díla	42
<i>Stavba mateřince</i>	42
<i>Rajhrad</i>	43
<i>Formace sester</i>	43
4.1. Huynův písemný odkaz “Tajemné požehnání“	44
4.2. Mužská větev kongregace těšitelů	46
<i>Těšitelé a Matka Rosa</i>	46
<i>Těšitelé a Pavel Huyn</i>	47
<i>Jan Josef Litomiský</i>	48
<i>Vznik kongregace těšitelů</i>	48
4.3. Laické společenství těšitelů a těšitelek	49
<i>Stanovy bratrstva</i>	50
4.4. Huynova péče o své duchovní dědictví v exilu a závěr jeho života	51
<i>Odchod z Čech</i>	51
<i>Komunikace se sestrami</i>	53
<i>Setkání s Matkou Rosou</i>	53
<i>Přání posledního odpočinku</i>	54
<i>Další dopisy v období 2. světové války</i>	55
<i>Závěr života</i>	56
<i>Splněné přání</i>	57
5. Závěr	58
Seznam použitých zkratk.....	60
Seznam literatury.....	61
Seznam příloh.....	70
A) Textové přílohy.....	71
B) Obrazové přílohy.....	73

1. Úvod

Snahou této práce bylo přiblížit okolnosti vzniku jedné řeholní společnosti založené v roce 1915 v Brně, která měla reagovat na aktuální potřebu zmírňování bídy chudých nemocných lidí. Tato myšlenka byla vložena do srdce dvou lidí, kteří stáli u zrodu tohoto sociálního díla, jimiž byli tehdejší brněnský biskup Pavel Huyn a sestra Rosa Vůjtěchová. Biskup Huyn byl během svého dvanáctiletého působení v brněnské diecézi velmi aktivní, uváděl v život nejrůznější spolky, sdružení, vždy s velkým akcentem na potřebu doby, věnoval se chudým a potřebným, ač byl aristokratického původu a bída se ho takřka osobně nedotýkala. Od mládí měl úmysl založit smírnou kongregaci. Ve své době byl jako biskup kritizován pro svou ctižádost, prudkou povahu a progermánskou orientaci. V roce 1916 byl jmenován pražským arcibiskupem, o dva roky nato musel z politických důvodů opustit Čechy. Zbytek života prožil v cizině v opuštěnosti a zdánlivé nečinnosti.

Osobnost Pavla Huyna mě osobně velmi oslovila ušlechtilostí ducha a svým hlubokým vnitřním životem již více jak před dvaceti lety, tedy na počátku mého vstupu do řeholní rodiny těšitelek, kdy jsem se stala jeho duchovní dcerou. Bylo vždy mým upřímným přáním odhalit světu bohatství vnitřního života našeho duchovního otce.

Prameny

Stěžejními materiály, které daly vzniknout této bakalářské práci, jsou archivní zdroje, především z archivu Kongregace sester těšitelek v Rajhradě, mezi něž patří zejména tři svazky ve slovenském jazyce, které vznikly po roce 2000 zásluhou sester slovenské provincie, které zareagovaly na výzvu papeže Jana Pavla II., jenž vyzval řeholní osoby, aby se hlouběji ponořily do původního charismatu svých zakladatelů. Všechny tři knihy, které byly určeny pro interní potřebu sester těšitelek, pocházejí z pera sestry Pavly Pichlerové, nynější generální představené Kongregace sester těšitelek. První knihou jsou *Listy najdôstojnejšieho Pavla Huyna alexandrijského patriarchu spoluzakladatel'a Kongregácie sestier tešiteliek Božského Srdce Ježišovho 1916–1918*, jejíž původním autorem je biskup Pavel Huyn, z němčiny do češtiny přeložila zhruba ve dvacátých letech minulého století sestra Anežka Coudenhove-Honrichs (1892–1977), z češtiny do slovenštiny přeložila a do knižní podoby nechala upravit sestra Pavla Pichlerová.

Druhá kniha, kterou sestra Pavla sepsala v roce 2003, se nazývá *Pavol Mária Jozef Anton Huyn gróf, PhDr., ThDr., ICDr. (1868–1946)*, obsahuje údaje sebrané z kongregačních a jiných archivních dokumentů, získaných z Moravského zemského archivu v Brně, z diecézních archivu v Rajhradě, z archivu Germanicum Hungaricum v Římě, z Teologického institutu v Innsbrucku. Součástí knihy je výtah z kroniky Milosrdných sester sv. Kříže, který zkratkovitě popisuje události spojené s osobou Pavla Huyna od roku 1918 do roku 1946. Další kapitoly tvoří vzpomínky na otce Pavla Huyna od Josefa Rivy, sestry They Sulter, františkánky z Marienklínk v Bozaně, vzpomínky sestry Anselminy z Josefsheimu.

Třetím svazkem, jejíž autorkou je rovněž sestra Pavla Pichlerová, je kniha z roku 2011 s názvem *Dejiny kongregácie sestier tesiteliek*. Napsala ji na základě archivních a kongregačních pramenů a dokumentů, zejména z Moravského zemského archivu v Brně a z diecézního archivu v Rajhradě. Kniha dále obsahuje výpisy z korespondence Pavla Huyna s Matkou Rosou a se sestrami, úryvky z dopisů Matky Rosy věnované Josefu Litomiskému, zakladateli kongregace těšitelů. Najdeme zde vzpomínky sestry Anežky Honrichs-Coudenhove na otce Bernarda Šustka OSA, na Matku Rosu, na biskupa Pavla Huyna. Samostatnou kapitolu tvoří významná data a záznamy z dějin kongregace od roku 1868 do roku 2003. Součástí knihy je též životopis Matky zakladatelky Rosy Vůjtěchové a životopis Pavla Huyna od otce Jozafáta, CCG.

Dalším materiálem, který jsem použila z archivu Kongregace sester těšitelék, je rozsáhlý téměř pětsetstránkový svazek *Výklad stanov kongregace* z roku 1930, jehož autorkou je zakladatelka kongregace Matka Rosa Vůjtěchová. Matka Rosa ho dlouhá léta přepracovávala a snažila se v něm co nejlépe vykreslit spiritualitu kongregace, při jeho tvorbě spolupracovala s kněžími, kteří jí byli nápomocni svou radou.

Členka Kongregace sester těšitelék, sestra Anežka Coudenhove-Honrichs, dědička Kunštátského panství, napsala v roce 1946 *Krátký životopis velebné Matky Rosy Vůjtěchové*, rovněž tento výtisk z archivu kongregace posloužil k obohacení této bakalářské práce. Mezi neméně význačné zdroje informací, jež se týkají dějin Kongregace sester těšitelék je *Kronika kongregace I. díl – vznik a rozvoj kongregace a Kronika z roku 1966* obsahující retrospektivní zápisy z let 1914–1945, obě kroniky byly napsány sestrami kongregace. Dalším cenným materiálem ke zkoumané problematice je útlá knížka z roku 1916, uložena v archivu kongregace, s názvem *Prozatímní Stanovy*

Kongregace Sester těšitelek Božského Srdce Ježíšova. Výtisk je dvojjazyčný, a to v českém a německém jazyce a je opatřen imprimaturem biskupa Pavla Huyna. Obsahuje pravidla a předpisy řeholního života. *Stanovy a směrnice Kongregace těšitelek* z roku 2012 jsou obnoveným textem původních stanov.

Ostatní podklady, které posloužily k této práci, pocházejí z diecézního archivu Biskupství brněnského v Rajhradě, z *fondu Biskupského ordinariátu Brno*, mezi něž se řadí archivní materiály, které se týkají činnosti biskupa Pavla Huyna v době jeho biskupského úřadu, který vykonával v Brně, jsou to materiály týkající se začátků Kongregace sester těšitelek a jejího vztahu k biskupu Huynovi. Patří sem zejména dobové výtisky *Stanovy družiny těšitelek Božského Srdce Páně*, tištěné *Stanovy a výroční zprávy Spolku pro ošetřování nemocných*, *Zásvětná modlitba k Božskému Srdci Ježíšovu pronesená biskupem Hyunem* z roku 1916, *Duchovní závěť pro Těšitelky, těšitele a bratrstvo trpícího Srdce Ježíšova* a další. V Národním archivu v Praze jsem studovala *fond Tereziánský ústav šlechticů*, kde se nachází dokumenty, týkající se Natalie Huyn, rodné sestry biskupa Pavla Huyna. Tyto materiály obsahující genealogii předků a kopie rodných a oddacích listů přispěly též ke vzniku kapitoly o původu rodu Huyn.

Literatura

Kongregaci sester těšitelek heslovitě přibližuje publikace z roku 1997, jejíž autorkou je Mirjam Hrudíková. Jedná se o knihu s názvem *Řeholní život v českých zemích. Řeholní řády a kongregace, sekulární instituty a společnosti apoštolského života v České republice*. Další zmínku o výše uvedené řeholní společnosti můžeme najít v *Encyklopedii moravských a slezských klášterů*. Kniha se snaží o ucelené shrnutí historie všech významnějších komunit na Moravě a Slezsku s přihlédnutím zvláště ke stavebnímu vývoji jejich sídel. Tato encyklopedie vyšla v nakladatelství Libri v roce 2005.

Nevíce informací o historii a činnosti kongregace nacházíme v dílech publikovanými samotnými sestrami kongregace, jedná se zejména o publikaci sestry Františky Eleny Sebiňové *Kříž je mou radostí, životní příběh Matky Rosy Vůjtěchové*, která byla vydána v roce 2015 při příležitosti 100. výročí Kongregace sester Těšitelek Božského Srdce Ježíšova. Další dvě knihy od stejné autorky se nazývají *Tajemná radost* a *Dávám všechno*. Kniha *Tajemná radost* přibližuje poutavým způsobem životní putování Matky Rosy zakladatelky kongregace, začátky působení sester těšitelek a osudy sester v době obou

světových válek. Kniha stejnojmenné autorky *Dávám všechno*, vypráví o mladé německé šlechtičně Františce Coudenhove-Honrichs, jediné dceři Františka Josefa a Marie Thecly, říšských hrabat Coudenhove v Drahotuších, která se rozhodla zasvětit svůj život Bohu ve službě chudým. Po vstupu do Kongregace sester těšitelek přijala jméno sestra Anežka.

Dalším podnětným zdrojem je diplomová práce sestry Kongregace těšitelek sestry Heřmany Jitky Gregorovičové, obhájená v roce 2008. Práce se jmenuje *Impulzy pro duchovní život z odkazu Matky Rosy Vůjtěchové. Reflexe o Božském Srdci Páně*. Sestra Heřmana se snaží uchopit dějinný kontext osobnosti Matky Rosy Vůjtěchové, zakladatelky Kongregace sester těšitelek, dále se zabývá obecnou charakteristikou řeholního života po druhém vatikánském koncilu a navazuje na duchovní odkaz zakladatelky. Věnuje se též pojmu úcty k Božskému Srdci Ježíšovu z pohledu historie a teologie a úctě k Srdci Ježíšovu ve spisech Matky Rosy.

Nemalým přínosem je též diplomová práce Bc. Stanislava Hoška z roku 2014 *Působení Kongregace sester Těšitelek Božského Srdce Ježíšova v letech 1915–2014*. Hošek se zde věnuje především historickým okolnostem vzniku kongregace, činnosti kongregace za druhé světové války. Dále mapuje dopad komunistického režimu na řeholní život obecně, i co se týče Kongregace sester těšitelek, popisuje působení sester v zahraničí a ve filiálních domech v Čechách a na Moravě. Kongregaci bratří těšitelů nám přibližuje kniha polského autora, současného generálního představeného Kongregace bratří těšitelů z Getseman, P. Michala M. Krysztofowicze, CCG, vydaná v roce 2016, s názvem *Božia pochodeň. Život a dielo P. Jozefa Litomiského*.

Informací o Huynově původu je v české literatuře poskrovnu. Stručné údaje můžeme nalézt v *Ottově naučném slovníku* z roku 1909 pod heslem hrabě Huyn. Poněkud více se dočteme v novodobé publikaci Petra Maška, která byla vydána v roce 2008 pod názvem *Šlechtické rody v Čechách, na Moravě a ve Slezsku od Bílé hory do současnosti*, díl I. A–M. Z cizojazyčné literatury, která přibližuje kořeny rodu Huynů je to *Dictionnaire de la Noblesse*, z roku 1774. Z germánských encyklopedií pak *Biographisches Lexicon des Kaiserthums Oesterreich*, 9. díl z roku 1863, heslo Huyn, das Grafengeschlecht, na stranách 455–457. Zkratkovitou zmínku o Pavlu Huynovi přináší též slovník *Österreichisches Biographisches Lexicon 1815–1950* pod heslem Huyn Paul Graf von.

O působení biskupa Huyna se dovídáme z publikace *Biskupství brněnské*, která vyšla ke 240. výročí brněnské diecéze v roce 2016. *Encyklopedie českých a moravských*

pomocných (světících) biskupů (se suplementem sídelních biskupů), autorů Bubena a Pokorného podává přehled základních životopisných dat Pavla Huyna. Medailon Huynovy osobnosti nacházíme též v publikaci Jiřího Hanuše *Malý slovník osobností českého katolicismu 20. století s antologií textů*. Životopis Pavla Huyna je taktéž obsažen ve sborníku autorů Hledíkové a Polce s názvem *Pražské arcibiskupství 1344–1994*. Obsáhlá publikace Jiřího Malíře *Biografický slovník poslanců moravského zemského sněmu v letech 1861–1918* uvádí Pavla Huyna jako člena poslanců moravského zemského sněmu, kam patřil z titulu postu brněnského biskupa od roku 1904 do roku 1916. Náboženské poměry v českých zemích a česko(slovensko)-vaticánské diplomatické styky v době působení arcibiskupa Pavla Huyna popisuje ve své knize Martin Šmíd *Vatikán a první světová válka. Proměny zahraniční politiky svatého stolce v letech 1914–1918*.

Knihu, která se v neposlední řadě stala předmětem bádání v souvislosti s touto prací, napsal sám biskup Pavel Huyn. Kniha nese titul *Tajomné požehnanie. Rozjímání o Ježíšově utrpení a jeho útěše*. Z německého originálu, *Geheimnis Segen. Geistliche Betrachtungen über Jesu Leiden und Jesu Trost*, přeložil do slovenštiny v roce 2005 Viliam František Val'a, CCG. Pavel Huyn si za svého života velmi přál, aby byla přeložena též do jiných jazyků.

Zajímavé podněty k tématu osobnosti Pavla Huyna poskytuje bakalářská práce Jany Koudelkové z roku 2011, *Rodina Lažanských, jejich panství v Chýších*, jedná se zejména o kapitolu věnovanou arcibiskupovi Pavlovi Huynovi a jeho sestře Natálii Huynové. Dizertační práce: Jany Kubíčkové z roku 2016 *Stavby nových farních chrámů v Brně v období 1890–1935: inovace katolického milieu?* přináší fakta o osobnosti biskupa Pavla Huyna, popisuje především jeho úsilí o výstavbu nových chrámů v brněnské diecézi. Bakalářská práce Silvestry Ondráčkové z roku 2007 *Kancionál Cesta k věčné spáse jako hymnologický pramen*, nám podává rozšiřující informace o vzniku nového kancionálu, ke kterému dal v roce 1904 hlavní pokyn biskup Huyn.

K vytvoření kapitoly o spiritualitě kongregace jsem čerpala z dokumentů magisteria, které se týkají úcty k Srdci Ježíšovu: LEV XIII. *Annum Sacrum [O zasvěcení nejsvětějšímu Srdci]*. PIUS XI. *Miserentissimus Redemptor [O smíru, jímž jsme všichni povinni nejsvětějšímu Srdci Ježíšovu]*. PIUS XII. *Haurietis aquas [O úctě k božskému Srdci Ježíšovu: budete čerpat vodu]*. JAN PAVEL II. *Salvifici doloris [O křesťanském*

smyslu lidského utrpení]. S tímto námětem též souvisí dobová publikace *Vrchol úcty k Srdci Ježíšovu* z roku 1924, s podtitulem *Příručka pro smírné oběti*, kterou napsal P. Max Šmíd S. J., knihu přeložily sestry Neposkvrněného Početí Panny Marie v Přerově. Obsahuje zejména výčet pobožností k Srdci Ježíšovu.

Jistým podnětem k tématice smíru mi byla bakalářská práce Petry Halíkové z roku 2007 *Sv. František jako inspirace pro charisma smíru u sester Neposkvrněného početí Panny Marie III. řádu sv. Františka z Assisi*. Tématu Božskému Srdce se též věnuje Marie Michálková ve své diplomové práci z roku 2011 s názvem *Úcta k Nejsvětějšímu Srdci Ježíšovu*. Popisuje zde například tradici a rozvoj uctívání Srdce Ježíšova a formy pobožnosti k Srdci Ježíšovu. Úcta k Srdci Ježíšovu je rovněž předmětem bádání Jana Vymětala v jeho diplomové práci z roku 2012 s názvem *Nejsvětější Srdce Ježíšovo ve vybraných dokumentech magisteria*. Autor se zabývá především encyklikami *Annum sacrum, Misericordissimus Redemptor a Haurietis aquas*.

Současnému pojetí úcty k Srdci Ježíšovu se věnuje publikace *Božské Srdce. Teologická reflexe*, jež vychází jako studijní text centra Aletti v Olomouci v roce 2002, napsal ji kolektiv autorů. Najdeme zde příspěvky Tomáše Špidlíka *Božské Srdce Ježíšovo*, Karla Rahnera *Muž s probodeným srdcem*, Pedra Arrupe *O božském Srdci v promluvě* *Zakořenění a upevnění v lásce*, Michala Altrichtera *Teologie slzy*, Pavla Ambrose *Obnova úcty nejsvětějšího Srdce Ježíšova* a dalších. Ve stejném roce se konala na Vranově u Brna konference na téma Božské srdce, z tohoto počínů vznikl sborník s názvem *Srdce Ježíšovo. Teologie-symbol-dějiny*. Sborník mimo jiné obsahuje článek Ctirada Václava Pospíšila *Nástin teologie boholidského srdce Páně*, dále také článek Františka Jindřicha Holečka *Řeholní instituty zasvěcené Nejsvětějšímu Srdci Ježíšovu, svatému Srdci Mariinu a srdcím Ježíše a Marie*. K tématice smíru má co říct taktéž kniha španělsky mluvících autorů, která vyšla v roce 2008 v Salamance, pod názvem *Retorno de amor. Teología, historia y espiritualidad de la reparación*.

Francouzský spisovatel Jean Ladame, se ve své knize *Srdce Ježíšovo, srdce plné lásky*, zamýšlí nad aktuálností pobožnosti k srdci Ježíšovu. Jeho kniha vyšla u nás v roce 1996 v Karmelitánském nakladatelství. Podobnou tematikou se zabývá publikace Františka Úředníčka SJ z roku 2010, *Pobožnost k Božskému Srdci Páně*. Autor se mimo jiné věnuje významu této pobožnosti pro řeholní život.

K objasnění pojmu smírné oběti Ježíše Krista napomáhá publikace Josefa Ratzingera *Úvod do křesťanství*, která u nás vyšla v nakladatelství Petrov v roce 1991. Zvláště důležitou kapitolou ke zkoumané problematice je kapitola nazvaná *Cesty kristologie*, která objasňuje teologii vtělení a teologii kříže. Dále pak rozvedení druhé části symbolu v christologických člancích víry, konkrétně: „*Trpěl pod Pontským Pilátem, ukřižován, umřel a pohřben jest*“. Knihou stejnojmenného autora je *Hledět na probodeného. Pokus o spirituální kristologii*, z roku 1996. Josef Ratzinger se zde zabývá rovněž úctou Srdce Ježíšova v obsáhlé kapitole nazvané *Velikonoční tajemství – nejhlubší obsah a základ uctívání Srdce Ježíšova*.

Christologickému tématu oběti a smíření se neposlední řadě věnuje Ctirad Václav Pospíšil ve své monografii *Ježíš z Nazareta, Pán a Spasitel*, připomeňme si například kapitoly *Pokus o vysvětlení soteriologického významu kříže na základě „Božích práv“*, *Kříž Vzkříšeného jako zadostiučinění*. Pospíšil objasňuje též základy úcty k Božskému Srdci, když si všímá základních antropologických charakteristik pojmu srdce a lidského srdce jednorozeného Božího Syna.

2. Osoba Pavla Huyna

2.1. Původ

De Huyn¹ byl původně vlámský rod. Již ve 13. století se všem někteří jeho členové usadili v Lotrinsku v okolí Met, kde založili bratři Jean a Francois dvě rodové linie, Jeanova linie ovšem brzy vymřela. Roku 1547 obdržel Nicolas I. lotrinský hraběcí titul. Od poloviny 17. století, kdy se po střetu s francouzským královským domem uchýlil člen Francoisovy linie, Johann Joseph de Huyn do Uher a usadil se ve městě Szigetvár, existovaly dvě větve rodu, francouzská a uherská. Zmiňovaný zakladatel uherské větve Johann Joseph de Huyn byl za své zásluhy v bojích s Turky povýšen dne 20. června 1697 císařem Leopoldem do uherského hraběcího stavu. Jeho pravnuke Joseph August si vzal

¹ Srov. heslo Huyn, In: MAŠEK, Petr. *Šlechtické rody v Čechách, na Moravě a ve Slezsku od Bílé hory do současnosti*, díl I., A-M, 1. vydání, Praha: nakladatelství Argo, 2008, s. 379; Srov. TENTÝŽ, heslo Huyn, das Grafengeschlecht, In: WURZBACH, Constantin von, *Biographisches Lexicon des Kaiserthums Oesterreich*, 9.Theil. Wien: Kaiserlich-königliche Hof-und Staatsdruckerei, 1863, s. 455–457; srov. TENTÝŽ, heslo HUYN, In: CHENAYE-DESBOIS, Aubert François-Alexandre. *Dictionnaire de la Noblesse*, 2. vydání, díl VIII., Paříž, 1774. s. 185–188; srov. TENTÝŽ, *Stammbaum deduction*, In: Národní archiv, fond Tereziánský ústav šlechtičen, Praha, inv. č. 240, kart. 211(1-33) *Natalie Huyn*.

za manželku Henriettu Lažanskou z Bukové. Jejich syn, otec Pavla Huyna, Johann Carl, císařský komoří, tajný rada a doživotní člen panské sněmovny Říšské rady se v roce 1850 oženil s Natalií von Sarnthein, měli spolu sedm dětí.²

2.2. Životopisná data

Paul Maria Josef Antonín Hyun hrabě se narodil 17. února 1868 v Brně; v ulici Carl Glacis 1. Byl pokřtěn hned následujícího dne v kostele Nanebevzetí Panny Marie na Jezuitské ulici, v tehdejší vojenském kostele v Brně. Pavel byl nejmladší ze sedmi sourozenců, měl čtyři bratry a dvě sestry.³ Všichni bratři se stali důstojníky v armádě. Nejstarší bratr Rudolf byl od Pavla o šestnáct roků starší. Jeho sestra Natálie se stala dámou Tereziánského ústavu šlechticů v Praze. Mladší sestra Anna vstoupila do Kongregace Služebnic Nejsvětější svátosti, později působila jako představená v Belgii.⁴ Mladý Pavel získal základy školních znalostí zřejmě prostřednictvím domácích učitelů, jak tomu bylo u šlechty zvykem.⁵ Nejprve studoval jezuitské gymnázium v Kalksburku u Vídně. Pak se dal zapsat na teologii v Innsburku v Tyrolsku a v Římě. Studium dokončil trojnásobným doktorátem, z filosofie 1889, teologie 1895 a církevního práva 1898.⁶ Dne 7. června 1892 byl vysvěcen v Innsbrucku na kněze brixenským biskupem Simonem Aichnerem. Od roku 1892 do 1898 působil v německé koleji v Římě. V roce 1898 přešel do brněnské diecéze a zprvu působil jako zámecký kaplan u hrabat Des Fours-Walderode v Křetíně u Letovic, pak jako kooperátor v Prosiměřicích a Trstěnicích a od roku 1901 jako farář v Běhařovicích u Znojma.⁷

Dne 14. května 1904 byl jmenován papežem Piem X. brněnským biskupem, na svátek sv. Petra a Pavla 29. června byl uveden do úřadu. Dne 4. října 1916 jmenován císařem Františkem Josefem I. pražským arcibiskupem. Dne 7. prosince 1916 opustil brněnskou

² Srov. Tamtéž

³ *Životopis Pavla Huyna (od P. Jozafáta, CCG)* In: *Dejiny kongregácie sestier tesiteliek*, 2011. Archiv kongregace. s. 97

⁴ tamtéž

⁵ tamtéž

⁶ *Biskupství brněnské*. Kolektiv autorů. 2. vydání, Brno: Biskupství brněnské, 2016. s. 40. (dále jen *Biskupství brněnské*. 2016); srov. TENTÝŽ, heslo Huyn hrabě, In: *Ottův slovník naučný*, 28. díl, doplňky, Praha: Vydavatel a nakladatel J. Otto, 1909. s. 612.

⁷ BUBEN, Milan M. POKORNÝ, Pavel R., *Encyklopedie českých a moravských pomocných (světících) biskupů (se supplementem sídelních biskupů)*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Libri 2014. s. 65. (dále jen BUBEN, POKORNÝ. *Encyklopedie*).

diecézi, následujícího dne byl uveden na stolec sv. Vojtěcha v Praze jako arcibiskup pražský. Den státního převratu zastihl arcibiskupa Huyna na vizitaci v Chebu. Na podnět vídeňské nunciatury se již do Prahy nevrátil, protože jeho setrvání v úřadě už nebylo z politických důvodů možné. Po vyhlášení republiky opustil dne 19. listopadu 1918 území Československé republiky. Dne 10. července 1919 napsal papež Benedikt XV. Pavlu Huynovi dopis, aby zvážil rezignaci na úřad pražského arcibiskupa. Nato se Pavel Huyn dobrovolně vzdal svého arcibiskupského úřadu, bylo to 16. července 1919. Dne 6. září 1919 byl jmenován papežem Benediktem XV.⁸ titulárním arcibiskupem sofijským a dne 13. června 1921 asistentem papežského trůnu a titulárním latinským patriarchou alexandrijským. Zemřel v Itálii v městě Bolzano 1. října 1946 ve věku 78 let.

2.2.3. Huyn biskup

I když je na Huynovu osobu v mnohých kruzích dodnes nahlíženo poněkud rozporuplným způsobem dovoluji si zmínit některé jeho aktivity v duchovní a sociální oblasti v době jeho biskupského působení v Brně. Roku 1906 rozšířil brněnské teologické studium o obor sociologie.⁹ Německým bohoslovcům nařídil učit se česky, aby mohli svým věřícím sloužit v jejich mateřštině.¹⁰ Pod vrchní redakcí Karla Eichlera se mu podařilo vydat pro diecézi obsáhlý kancionál „*Cesta k věčné spáse*“.¹¹

V roce 1909 svolal do Brna první diecézní synodu.¹² Měla celkem pět veřejných zasedání a kromě toho partikulární schůze. Řešila se témata jako úprava výstavu Nejsvětější svátosti, účast mládeže při mši svaté, duchovní příprava vojenských rekrutů a problém vojenské a duchovní správy, sociální činnost duchovenstva, náboženství na národních školách a lidový zpěv.¹³

⁸ Viz: *Benedetto XV.* In: *Enciclopedia dei Papi (Innocenzo VIII, Giovanni Paolo II).* Concilio scientifico. Enciclopedia Italiana, Prestampa, Roma: Romagraf S.R.I., 2000. s. 608–616. (dále jen: *Enciclopedia dei Papi*)

⁹ *Biskupství brněnské.* 2016. s. 40.

¹⁰ *Huyn – přednáška. doc.* Přednáška konaná 1. října 2016 v kostele Božského Srdce v Rajhradě při příležitosti uložení tělesných ostatků Pavla Huyna do tamního sarkofágu. Archiv kongregace. s.2. (dále jen *Huyn-přednáška.doc.*)

¹¹ Tamtéž s.2

¹² Viz: *Prima Brunensis Synodus Diocesana: Brunae 1909, Prima Brunensis Synodus Diocesana Supplementum: Brunae 1912,* In: Diecézní archiv Biskupství brněnského (dále jen DABB), fond: Farní úřad Telnice, poř. č. 4, Ev.jedn. 9-10, *I. brněnská synoda (23.–27. 8. 1909) + supplementum.* 1909.

¹³ Tamtéž.

Biskup Huyn povolal do své diecéze mnohé řehole, mužské a ženské. V článku Františka Hrubíka v časopise Českého katolického duchovenstva z roku 1916 se dozvídáme, že Huyn uvedl roku 1905 do Brna kongregaci Redemptoristů, roku 1910 řeholi Salvatoriánů (Societas Divini Salvatoris) do Husovic, roku 1912 misijní kongregaci Oblátů Neposkvrněné Panny Marie do Fryšavy. Na poutní místa v Kostelním Vydří roku 1908 a v Cizkrajově roku 1911 uvedl Karmelitány a svěřil jim duchovní správu. Do Brna povolal roku 1912 řeholníky kongregace Nejsvětější Svátosti ke kostelu sv. Máří Magdaleny, aby šířili úctu k nejsvětější Svátosti Oltářní.¹⁴ V roce 1907 vznikla Kongregace III. řádu sv. Františka pod ochranou sv. Rafaela při novém vodoléčebném ústavu v Moravci na Vysočině.¹⁵

Biskup Huyn byl také velkým propagátorem a zakladatelem různých spolků. Jeho dobrým počinem, který přispěl k rozvoji urbanizace města Brna a okolí, bylo v roce 1907 založení *Spolku pro stavby kostelů v diecézi brněnské*, jehož byl předsedou. Více se o tom můžeme dozvědět v disertační práci Mgr. Jany Kubíčkové: *Stavby nových farních chrámů v Brně v období 1890–1935: Inovace katolického milieu?*¹⁶

2.1. Historické a duchovní předpoklady vzniku kongregace sester těšitelek

Prvotní idea

Kdy se v srdci mladého kněze Huyna zrodila úplně první myšlenka¹⁷ na založení smírné Kongregace sester těšitelek, se neví. Roku 1895 Pavel Huyn dosáhl doktorát z teologie a znovu odešel do Říma studovat církevní právo. Toto studium dovršil roku 1898 třetím doktorátem. Takto vzpomíná na svá duchovní cvičení v Římě:

Nesmazatelný dojem na mě udělalo exerciční rozjímání zbožného exercitátora ze Společnosti Ježíšovy v Collegiu Germanicum – Hungaricum v St. Pastore. Bylo to roku 1888, když uvedený páter rozjímal o smrtelné úzkosti Ježíšova Srdce na Olivové hoře.

¹⁴ HRUBÍK, František. *Pavel kníže-arcibiskup Huyn, primas království Českého, metropolita pražský*, ČKD, ročník 1916, číslo 10, s. 601; TENTÝŽ, heslo Huyn Paul Graf von, In: *Österreichisches Biographisches Lexicon 1815–1950*, Band 3, Wien: Verlag der Österreichische Akademie der Wissenschaften, 1965, s. 21.

¹⁵ *Biskupství brněnské*, 2016, s. 41.

¹⁶ KUBÍČKOVÁ, Jana. *Stavby nových farních chrámů v Brně v období 1890–1935: Inovace katolického milieu?* Disertační práce. Brno 2016. Masarykova univerzita. Filosofická fakulta.

¹⁷ Srov. KOLÁČEK, Josef. *Rosa*. 1. vydání. Řím, 1990, str. 31–38.

Páter Santo k nám hovořil hluboce a pohnutě, s vlastním mocným dojetím. Ještě dnes slyším jeho slova: „Povero Gesu“ – ubohý Ježíš. Byl to paprsek pro mou duši, který se stal hvězdou mého života.¹⁸

Na podzim roku 1895 si Pavel Huyn konal duchovní cvičení v Maria Waldrast, nedaleko Innsbrucku, kde se zasvětil Božskému Srdci Ježíšovu a jeho touha založit smírnou kongregaci ještě zesílila, o čem svědčí i jeho následující slova:

V roce 1895 jsem si jako mladý kněz po složení doktorátu teologie, konal duchovní cvičení svatého Ignáce z Loyoly v klášteře bratrů Servitů v Maria Waldrast. Na svátek svatého Františka z Assisi, na první pátek v růžencovém měsíci, zasvětil jsem svůj život, já nejubožejší člověk, Nejsvětějšímu Srdci Ježíšovu a to až do posledního dechu, k útěše jeho trpícího Srdce na Olivové hoře. Potom jsem připojil i druhé přání své duše... vidět ty, kteří by se úplně zasvětili útěše trpícího Ježíšova Srdce.¹⁹

Pavel Huyn, po svém působení v Křetíně, byl 30. dubna 1899 ustanoven kooperátorem v Prosiměřicích, v okrese Znojmo.²⁰ Zde založil *Katolický lidový spolek* a *Raiffeisenovu záložnu*. Znojmo bylo v té době převážně německé město a Huyn, jelikož se chtěl zdokonalit v českém jazyce, požádal o přeložení do české farnosti.²¹

Soucit s chudými

V roce 1900 začal působit v Trstěnicích, kde založil *Svatojánskou jednotu*, za rok na to byl ustanoven farářem v Běhařovicích.²² K tomuto místu se váže jedna důležitá událost, která Huyna pohnula k velkému dílu, napsal o ní ve své duchovní závěti. Na Huyna zapůsobily otřesné podmínky chudých lidí a začala v něm růst myšlenka na reálnou pomoc, která by jim měla alespoň trochu zmírnit jejich životní podmínky.

V roce 1901 stal jsem se farářem v Běhařovicích u Brna. Tam jsem byl povolán k těžce tuberkulózní ženě, abych jí udělil svaté svátosti. Byla matkou několika dětí, nejstarší děvče, kterému mohlo být 12 nebo 14 let. Byla to chudá rodina a to děvče muselo

¹⁸ Diecézní archiv Biskupství brněnského (dále jen DABB), fond Biskupský ordinariát Brno (dále jen fond BOB), inv. č. 2147, sign. H 189, kart. 443. *Duchovní závěť biskupa Huyna.*

¹⁹ Tamtéž.

²⁰ Srov. *Huyn- přednáška.doc*, s. 2.

²¹ Tamtéž, s. 2.

²² Tamtéž, s. 2.

*ošetřovat nemocnou matku, pečovat o mladší sourozence a starat se o celou domácnost. Jaká bída! Tu mně přišla myšlenka, že by bylo dobře, kdyby se řeholní sestry staraly o takové chudé opuštěné nemocné.*²³

Než se však řeholní sestry, které by se staraly o tyto chudé a opuštěné nemocné objevily, uplynulo ještě hodně času. Samotná Kongregace sester těšitelek se utvářela jedinečným způsobem. Dalo by se říct, že vznikala prakticky ve třech krocích. Na počátku to byl *Spolek sv. Josefa* založený v Brně 1912. Několik ošetřovatelek z tohoto spolku projevílo zájem o duchovní život a zasvěcení se v duchu smíru a útěchy Božskému Srdci Ježíšovu. Ze skupiny těchto ošetřovatelek, mezi něž patřila také sestra Rosa a sestra Anna, se postupně stala Družina těšitelek. Tuto družinu biskup Pavel Huyn svou žádostí do Říma „přetransformoval“ na Kongregaci těšitelek. Lze bádát, zda to byl Huynův záměr nebo to bylo dáno vývojem událostí.

Spolku sv. Josefa, Družině těšitelek a Kongregaci sester těšitelek se budeme věnovat poněkud podrobněji v samostatných kapitolách. Nyní se podívejme blíže na spiritualitu samotné Kongregace sester těšitelek, její základní prvky a ukotvení v magisteriu.

2.2. Spiritualita této kongregace - základní prvky, ukotvení v magisteriu

Na prvních stránkách dobového textu *Prozatímních stanov Kongregace Těšitelek Božského Srdce Ježíšova* z roku 1916, v kapitole pojednávající o účelu kongregace se píše:

Každý hřích tak velice uráží nekonečnou svatost Boží, že žádný tvor nemůže urážky té napravit. Proto sám vtělený Syn Boží usmířil spravedlnost svého Otce přehořkým svým utrpením, a poněvadž jeho lásce ani to nestačilo, zůstavil sám sebe za pokrm duší v nejsvětější Svátosti oltářní. Ale tato láska jest od přemnohých zneuznávána a Božské Srdce Páně je stále uráženo. Kristus Pán sám pravil blahoslavené Marii Markétě, že za veškerou lásku dostává se mu od většiny lidí pouze nevděku pohrdáním, neuctivostí, svatokrádežemi a lhostejností, a to i od srdcí, která jsou mu zasvěcena. Pohnuto tímto nářkem touží nejedno srdce lidské potěšiti svého Spasitele na hoře Olivetské, na kříži a

²³ Tamtéž s. 48.

ve svatostánku, podati nějakou náhradu za ony urážky a státi se obětí smíru za hříchy své i cizí. To jest právě účel kongregace těšitelek Božského Srdce Ježíšova.²⁴

Jak můžeme vidět, spiritualita této kongregace se opírá o zjevení Ježíšova Srdce svaté Markétě Alacoque (1648–1690). František Úředníček ve své knize *Skrytý poklad. Pobožnost k Božskému Srdci Páně*, tato zjevení²⁵ svaté Markéty Alacoque popisuje následujícím způsobem: „Srdce, které jí Kristus zjevoval a které sama uctívala, bylo ozdobeno křížem a trnovou korunou a plálo ohněm; v kříži viděla Kristovo utrpení, v trnové koruně lidský nevděk, v ohni lásku, v ráně znamení nejkrajnější lásky, jež necouvá ani před obětí života. Viděla, jak dozrává, Srdce přetékané láskou a zároveň nanejvýš zarmoucené lidskou nevděčností.“²⁶

Zakladatelka kongregace Matka Rosa Vůjtěchová ve svém 466 stránkovém *Výkladu stanov* z roku 1930 svým následovnicím objasňuje: „A právě k tomuto účelu na přání božského Spasitele jest naše kongregace založená, aby podávala náhradu Pánu Ježíši. Máme tedy Ježíši hraditi svůj i cizí nevděk, máme zadostiučiniti za urážky jemu způsobené, máme konati pokání za sebe i za druhé. K tomu si tuto kongregaci přál a vyvolil, aby byla postavena jako hráz proti proudu mnohých urážek jeho božskému Srdci.“²⁷

Matka Rosa si dobře uvědomuje svou lidskou slabost a ví, že my sami bez Boha nic nezmůžeme a proto hned dodává: „A můžeme my ubozí, hříšní tvorové podati opravdu nějakou náhradu za svoje i cizí viny? Zdaž nevíme, že jediný Syn Boží mohl podati takový smír a že právě proto stal se člověkem?“²⁸ Na stránkách výše jmenovaného textu *Výkladu stanov*, který Matka Rosa po mnoho let neustále přepracovávala, najdeme její interpretaci pojmu smíru, útěchy božskému Srdci Ježíšovu. Jsou zde také kapitoly: Z čeho pozůstává naše smírná oběť, O útěše božskému Srdci Ježíšovu v zahradě Getsemanské, na kříži a ve svatostánku.

²⁴ *Prozatímní Stanovy Kongregace Těšitelek Božského Srdce Ježíšova*. Tiskem Papežské knihtiskárny benediktinů rajhradských. Nákladem kongregace. Brno 1916. s. 4.

²⁵ Zjevení, kterých se dostalo sv. Markétě Alacoque, se týkala většinou eucharistie, a svátek Božského Srdce, o který se měla z návodu Kristova zasazovat, měl být stanoven na pátek po oktávu Božího těla. In: ÚŘEDNÍČEK, František. *Skrytý poklad. Pobožnost k Božskému Srdci Páně*. Olomouc: Refugium Velehrad-Roma. 2010. s. 60. (dále jen: ÚŘEDNÍČEK, František. *Skrytý poklad*).

²⁶ Srov. ÚŘEDNÍČEK, František. *Skrytý poklad*. s. 40.

²⁷ VŮJTĚCHOVÁ, Rosa. *Výklad stanov*. 1930. s. 20.

²⁸ Tamtéž. s. 20.

Pojem *smírná oběť těšitelky* Matka Rosa chápe tak, že sestra celý svůj život zasvětila božskému Srdci Ježíšovu v náhradu za urážky jemu učiněné v úmyslu a duchu pokání.²⁹ A dále dodává: „*všechno co ve svém životě konáme, trpíme, pracujeme a obětujeme se, všechny naše modlitby, starosti, obtíže, námaha, všechny naše skutky, zkrátka všechny úkony celého našeho života, jak vnitřní tak zevní i naše smrt, vše to jest obětováno v náhradu za urážky učiněné nejsvětějšímu Srdci Ježíšovu.*“³⁰ Ptáme-li se jak je možné těšit Božské Srdce, Matka Rosa přináší svým sestrám několik rad, které zde představíme:

Způsob, jak přinášet útěchu Božskému srdci Ježíšovu:

- 1. Naší podávanou obětí smíru.*
- 2. Když Krista následujeme v jeho ctnostech.*
- 3. Když se snažíme odkládat, co se Kristu na nás nelíbí a osvojujeme si s ním nějakou podobnost.*
- 4. Když plníme co nejvěrněji své povinnosti z čisté lásky k němu.*
- 5. Když jsme s ním jedné vůle, jednoho smýšlení.*
- 6. Když pracujeme na tom, abychom i druhé, zvláště sobě svěřené, přivedly blíže k Bohu staráme se o spásu jejich nesmrtelných duší.*
- 7. Když o jeho utrpení rozjímáme a svá utrpení rády a ochotně přijímáme a s ním spojujeme.*³¹

Matka Rosa si nicméně uvědomuje a sama o tom ve svém Výkladu stanov píše, že Bůh nemůže být žádnou urážkou zarmoucen, ani jeho velebnost a sláva nemůže být nějakým hříchem nebo potupou umenšena; ani nepotřebuje naši útěchy. Druhá Božská Osoba, náš Vykupitel, trpěl jako člověk po dobu svého pozemského života, když se vydal v oběť, aby vykoupil lidi. Pojem útěchy se snaží svým sestrám vysvětlit tímto způsobem: „*My ale chceme těšit Srdce Ježíšovo, když jako člověk skutečně za svého pozemského života na světě trpěl. A i když tato naše kongregace byla až po tolika letech založena a my jsme*

²⁹ Srov. Tamtéž. s. 17.

³⁰ Tamtéž. s. 17.

³¹ Tamtéž. s. 44.

*nebyly tenkrát přítomny, když Spasitel trpěl, On přece milostivě přijímá naši nyní podávanou útěchu právě tak, jako bychom jej bývaly těšily v tom čase, když právě trpěl“.*³²

Nahlédněme spolu nyní do obnovených textů, které vypovídají o spiritualitě Kongregace sester těšitelek. Na prvních stránkách *Stanov a směrnic* z roku 2012, stěžejního textu kongregace sester těšitelek se dozvídáme, že její spiritualita vyrůstá z augustiniánské řehole, obsahuje však i mnohé prvky z karmelitánské spirituality.³³ Dále se v textu praví:

*„Specifikem naší spirituality je intenzivní prožívání skutečnosti, že členové církve, mystického Kristova těla, mohou přispívat svými obětmi k zadostiučinění Boží spravedlnosti za hříchy světa a tak zprostředkovávat ovoce spásy svým bratřím a sestram.“*³⁴

Charismatem Kongregace je tedy smír a útěcha podávaná Božskému Spasiteli v jeho opuštěnosti v Getsemanské zahradě, na kříži a v Nejsvětější Svátosti Oltární.³⁵ V základní ústavě *Stanov a směrnic* z roku 2012 se dále píše: *„Sestry vedené duchem smíru se obětují Božskému Srdci Ježíšovu na zadostiučinění urážek, kterých se mu dostává hříchy proti víře a lásce.“*³⁶

Posláním kongregace je mírnit bolest Srdce Ježíšova a vlastní láskou mu nahrazovat odmítanou lásku, sestry obětují celý svůj život, zvláště pak své kříže a těžkosti, vše co je zarmucuje a pokořuje s úmyslem podávat smír – náhradu za hříchy a napomáhat tak obrácení hříšníků.³⁷

Smír³⁸, útěchu a úctu k Božskému Srdci můžeme tedy označit za základní prvky spirituality kongregace sester těšitelek.

Dějiny úcty Ježíšova Srdce mají dlouhou tradici. Srdce Páně uctívali sv. Anselm, sv. Bernard z Clairvaux, Guillaume de Saint-Thierry, Guerric, abbé d' Igny, Gilbert de Hollande, sv. Gertruda, sv. Mechtilda, sv. Bonaventura, němečtí dominikáni Jindřich

³² VÚJTĚCHOVÁ, Rosa. *Výklad stanov*. s. 24.

³³ *Stanovy a směrnice. Kongregace sester těšitelek Božského Srdce Ježíšova*. Rajhrad 2012, archiv kongregace, bod 7*, s. 7. (dále jen: *Stanovy a směrnice*. 2012)

³⁴ Tamtéž, bod 8*, s. 7.

³⁵ Tamtéž. Základní ústava, bod 4*, s. 5.

³⁶ Tamtéž.

³⁷ *Kongregace sester Těšitelek Božského Srdce Ježíšova*. 1. vydání. Rajhrad: Kongregace sester Těšitelek BSJ, 2011. s. 3. (dále jen: *Kongregace sester těšitelek*, 2011)

³⁸ K tématice smíru více v MARTÍNEZ-GAYOL, Nurya, Fernández. *Retorno de amor. Teología, historia y espiritualidad de la reparación*, Salamanca: Ediciones Sígueme, 2008

Suso, Tauler, sv. Jan Eudes a sv. Markéta Marie Alacoque. Existuje však i nepopiratelná souvislost mezi úctou Ježíšova srdce a apoštolským posláním Tovaryšstva Ježíšova.³⁹ Mezi polovinou sedmnáctého století a rokem 1983 vzniklo ve světě 284 kongregací a sekulárních institutů, které byly zasvěceny Nejsvětějšímu Srdci Ježíšovu a to 244 ženských a 40 mužských.⁴⁰

Podívejme, jaké stanovisko k smíru a úctě Božského Srdce v historii zaujímal řádný učitelský úřad církve. Pius IX roku 1856 rozšířil svátek Božského Srdce na celou církev a roku 1864 prohlásil za blahoslavenou Markétu Alacoque, které Ježíš zjevil tuto úctu. Lev XIII. vydal 25. května 1899 encykliku *Annum Sacrum* [Svatý rok] a 11. června následujícího roku zasvětil svět Božskému Srdci. V roce 1920 byla svatořečena Markéta Alacoque, za ponifikátu Benedikta XI.

Učení o smíru nacházíme v dokumentu magisteria *Miserentissimus Redemptor*. Jedná se o encykliku papeže Pia XI.⁴¹ z roku 1928 s podtitulem: O smíru, jímž jsme všichni povinni nejsvětějšímu Srdci. Pius XI. zde říká, že povinnost smíru má celé lidské pokolení, poněvadž podle křesťanskokatolické nauky celé pokolení lidské bylo po Adamově pádu poskvrněno dědičným hříchem, porušeno, podrobno zlé žádostivosti.⁴² Text nám podává osvobozující ujištění, že hlavním garantem smíru však nejsme my, ale Kristus, když praví: „žádná stvořená síla by nestačila, aby učinila zadost za lidské zločiny, kdyby Syn Boží nebyl na smír přijal lidskou přirozenost“⁴³. A dodává: „Proto můžeme, ano máme k chválám a k smíru, které Kristus jménem hříšníků přináší Bohu, připojit své vlastní chvály a svůj vlastní smír“.⁴⁴

Teologii úcty k Božskému Srdci vysvětluje papež Pius XII. v encyklice ze dne 15. května 1956 *Huarietis aquas* [Čerpejte vodu]. I po druhém vatikánském koncilu je snahou magisteria, aby úcta k Božskému Srdci nezanikla. Svědčí o tom dva apoštolské listy Pavla VI. z roku 1965, což jsou *Investigabiles divitias* [Nesmírná bohatství] a *Diserti*

³⁹ Srov. AMBROS, Pavel. *Teologické aspekty úcty Božského Srdce Ježíšova*. In: *Srdce Ježíšovo. Teologie-symbol-dějiny*. Sborník konference konané na Vranově u Brna 30. ledna 2002, Velehrad-Roma: Centrum-Aletti, 2005. s. 29. (dále jen: *Srdce Ježíšovo. Teologie – symbol-dějiny*).

⁴⁰ Tamtéž. s. 187.

⁴¹ Více: *Pio XI*. In: *Enciclopedia dei Papi*, s. 617–632.

⁴² PIUS XI. *Miserentissimus Redemptor [O smíru, jímž jsme všichni povinni nejsvětějšímu Srdci Ježíšovu]*. In: ALTRICHTER, Michal (red.). *Božské Srdce*. 1. vydání. Velehrad: Refugium Velehrad-Roma, 2002. s. 52.

⁴³ Tamtéž. s. 55.

⁴⁴ Tamtéž. s. 55.

interpretes facti [Výřeční hlasatelé]. Taktéž Jan Pavel II vícekrát vyzýval k šíření této úcty, připomeňme si jeho *Poselství ke stému výročí zasvěcení lidstva nejsvětějšímu Srdci Ježíšovu*, z 11. června 1999.

Je třeba říct, že pobožnost úcty k Božskému Srdci od vydání některých těchto encyklik do dnešní doby prošla určitým historickým vývojem. Například Hugo Rahner se pokoušel nově odůvodnit uctívání Srdce Ježíšova, svými výzkumy chtěl ukázat, že uctívání Srdce Ježíšova není ničím jiným než příklonem k velikonočnímu tajemství a vztahuje se tedy k jádru křesťanské víry.⁴⁵ Tomuto tématu se věnuje Josef Ratzinger v kapitole s názvem *Velikonoční tajemství – nejhlubší obsah a základ uctívání Srdce Ježíšova*, v knize *Hledět na probodeného. Pokus o spirituální kristologii*.⁴⁶

Ve Slovníku spirituality najdeme odpověď na otázku, jakou úlohu může mít úcta k Nejsvětějšímu Srdci v duchovním životě křesťana dnešní doby:

„Především pomáhá objevit osobní tvář Boha. Za druhé, úcta k Nejsvětějšímu Srdci účinně přispívá k přetvoření naší náboženské zkušenosti ve svědectví lásky. Ve světě, v němž je technika stále hmotnější a vede k civilizaci „kamenných srdcí“ neschopných jakékoliv lidské reakce, cítí člověk, že je „špatně milován“ (Mauriac). Často se láska omezí více na hledání sebe, více na naději, že budeme zachráněni a oblaženi, než na radost, že můžeme zachraňovat a oblažovat.“⁴⁷

Naše úvahy o tajemství Ježíšova srdce by měly vycházet z antropologické roviny. Dále by mělo být zřetelné, že přístup k tomuto bytostně konkrétnímu tajemství Ježíšovy existence předpokládá živý osobní vztah k nazaretskému Mistru.⁴⁸ Tělesné srdce je skutečně nejvhodnějším symbolem jednak lidské osobnosti Ježíše z Nazareta a skrze ni také božské osoby vtěleného Syna. To co je uctíváno, když se vzdává úcta Ježíšovu srdci,

⁴⁵ Srov. RATZINGER, Josef. *Hledět na probodeného. Pokus o spirituální kristologii*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 1996. s.38 (dále jen: RATZINGER. *Hledět na probodeného*).

⁴⁶ *Velikonoční tajemství – nejhlubší obsah a základ uctívání Srdce Ježíšova*. In: RATZINGER, Josef. *Hledět na probodeného*. s. 37–54.

⁴⁷ Srov. FIORES DE, S., GOFFI, T. *Slovník spirituality*. Přeložili: Brichtová, Sýkora, Lachman. 1. Vydání. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 1999. 576 nn. (dále jen: FIORES DE, S., GOFFI. *Slovník spirituality*)

⁴⁸ Srov. POSPÍŠIL. Ctirad. Václav. *Ježíš z Nazareta, Pán a Spasitel*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2006. s. 265. (Dále jen: POSPÍŠIL. *Ježíš z Nazareta*)

je tedy na prvním místě osoba věčného Slova, jednak Boží láska, která se prostřednictvím tohoto srdce projevuje a působí.⁴⁹

Kristova krev neutišuje Otcův hněv, oběť není zástupným trestem za lidský hřích, v tajuplném dění se prolíná jak sestupná tak vzestupná linie line spasitelného zprostředkování. „Polidštění“ Slova jako sestupná linie se nevyhnutelně prolíná se „zbožštěním“ lidství, s linií vzestupnou.⁵⁰ Ctirad Václav Pospíšil ve své knize *Ježíš z Nazareta, Pán a Spasitel* k tomuto tématu dále dodává: „*Smíření nevyhnutelně implikuje změnu, tento přechod od rozhněvanosti k míru se však netýká Boha, který je bez vnitřní proměny, nýbrž jedině a výhradně člověka.*“⁵¹

Josef Ratzinger ve své knize *Úvod ke křesťanství*, která vyšla v roce 1991, píše k tématu smíru, že druhé tisíciletí západního křesťanstva bylo značně ovlivněno názorem Anselma z Canterbury (cca 1033–1109), pro něhož platilo, že Kristus na kříži musel zemřít, aby napravil nekonečnou urážku a obnovil porušený řád. Zakládá se na tzv. *satisfakční teorii*⁵², kterou se Anselm pokusil odvodit dílo Kristovo z nutných důvodů a tak chtěl bezpečně ukázat, že se toto dílo musel stát právě tak, jak se stalo.⁵³ Anselm tuto svou teorii vysvětluje ve své knize *Cur Deus homo* (Proč se Bůh stal člověkem).⁵⁴

Pro mnohé křesťany, zvláště pro ty, kteří znají víru jen zpovzdálí, to vypadá tak, jako bychom museli kříž chápat uvnitř jakéhosi mechanismu uraženého a opět obnoveného práva. Byl by to způsob, kterým by nekonečně uražená spravedlnost Boží byla usmířena nekonečným smírem.⁵⁵ Z mnoha modlitebních textů se potom vtírá do našeho vědomí představa, že nám křesťanská víra v kříž představuje Boha, jehož bezohledná spravedlnost si vyžádala smrt člověka, oběť vlastního syna. V bibli se nejvíce kříž jako postup v mechanismu uraženého práva, ale spíše obráceně jako výraz pro radikálnost

⁴⁹ POSPÍŠIL, Ctirad. Václav. *Nástin teologie boholidského Srdce Páně*. In: *Srdce Ježíšovo. Teologie-symbol-dějiny*. s. 61.

⁵⁰ *Reflexe nad tajemstvím Kristovy oběti*. In: POSPÍŠIL. *Ježíš z Nazareta*. s. 355.

⁵¹ Tamtéž. s. 359.

⁵² Více: *Satisfakční teorie Anselma z Canterbury*. In: BRAVENÁ, Noemi. *Ježíš Kristus, bratr a bližní jednájí na mém místě. Zástupnost v teologii Dietricha Bohhoffera*. 1. vydání. Centrum pro náboženský a kulturní dialog při Husitské teologické fakultě Univerzity Karlovy v Praze. Edice Pontes Pragenses, svazek 56. 2010. s. 59.

⁵³ RATZINGER, Josef. *Úvod do křesťanství*. 1. vydání. Brno: Nakladatelství: Petrov, 1991. s. 151–152. (Dále jen: RATZINGER. *Úvod do křesťanství*)

⁵⁴ Více: ALBANESI, Nicola: *Cur deus homo: la logica della redenzione. Studio Della soddisfazione di S. Anselmo arcivescovo di Canterbury*. Editrice Pontificia Univerzita Gregoriana: Roma 2002. s. 123–169.

⁵⁵ RATZINGER. *Úvod do křesťanství*. s. 190–191.

lásky, která se zcela dává. Kříž je vyjádřením života, který znamená zcela bytí pro druhé.⁵⁶

Ratzinger dále říká, že takřka všechna náboženství se soustřeďují na problém smíru, náboženství vyrůstají z vědomí člověka o své vině před Bohem a člověk se pokouší odstranit tento pocit viny, překonat vinu dostiučiněním, které člověk Bohu nabízí. V Novém zákoně vypadá věc takřka zcela obráceně, ne člověk přichází k Bohu, ale Bůh přichází k člověku, aby jej obdaroval. Z iniciativy své mocné lásky obnovuje porušené právo tím, že svým milosrdenstvím ospravedlňuje nespravedlivého člověka. Zajímavý je též Ratzingerův názor, jak chápat pojem oběť v křesťanském smyslu: *„Křesťanská oběť nespočívá v darování toho, co by Bůh neměl, ale spočívá v tom, že se stáváme zcela přijímající a sami dovolíme, aby se Bůh ujal i nás. Dovolit, aby Bůh jednal s námi, to je křesťanská oběť.“*⁵⁷

2.3. Sociální rozměr tohoto díla

2.3.1. Duchovní základ

V základní ústavě Stanov a směrnic, interního dokumentu Kongregace sester těšitelek z roku 2012 čteme: *„Svého účelu dosahuje Kongregace dvojitým prostředkem:*

- a) úsilím o řeholní dokonalost skrze zasvěcení se řeholními sliby a zachovávání Stanov a o život ve spojení s Bohem*
- b) snahou o záchranu nesmrtelných duší prostřednictvím ošetřování nemocných především v jejich příbytcích“*⁵⁸

⁵⁶ Tamtéž s. 191.

⁵⁷ Tamtéž s. 192.

⁵⁸ Stanovy a směrnice. Rajhrad 2012, bod 5*, s. 5.

Sestry tedy měly vést hluboký vnitřní život, který by oživoval jejich vnější činnost. Ve *Výkladu Stanov*⁵⁹ z roku 1930 se o tom píše: „*Tento rozjímavý život jest hlavním úkolem všech sester naší kongregace a jest základem veškerého jejího působení*“.⁶⁰ Ještě dále:

„*Poněvadž sestry mají také v zaměstnání u chudých nemocných těšiti trpící Srdce Ježíšovo, proto musí duch Ježíše Krista, život rozjímavý, býti také základem a kořenem tohoto jejich vnějšího zaměstnání. Sestra napřed musí sebe posvětit a teprve může pomáhat druhým. U sestry, která není dobře vycvičena v životě vnitřním, ve ctnostech, bude činný život mezi lidmi světskými vážným nebezpečím pro její vlastní duši, a též jiným může na duši více uškoditi než prospěti.*“⁶¹

2.3.2. Ošetřování nemocných

Záměrem zakladatelů této kongregace vždy bylo, aby sestry nevlastnily ústavy ani nemocnice, ale naopak za nemocnými docházely do jejich domovů. Čteme o tom opět ve *Výkladu stanov* z roku 1930.

„*Tato činnost naší kongregace nesmí se zaměnit za obvyklé ošetřování nemocných, podobné činnosti jiných kongregací, neboť touto zevní naší činností, která jest jiného rázu, liší se naše kongregace i zevně od jiných.*“⁶²

Na dalším místě se dozvídáme:

Ošetřování nemocných je „záminkou“, aby sestry měly příležitost „vnikati“ do rodin, aby mohly působit na duše, poučit je, poradit jim a přitáhnout je k Pánu Bohu a tak připravit knězi, a tím Kristu Pánu svátostnému, přístup. Bezplatným ošetřováním se nejlépe dostanou do rodin, protože v nemoci lidé jsou odkázáni na cizí pomoc a jsou rádi, když se jim pomůže; tím si získají důvěru nemocných. Příčina ošetřování je tedy získávání duší a různé prokazované služby jen záminkou a prostředkem k dosažení tohoto účelu.⁶³

⁵⁹ Spiritualitu kongregace, její vnitřní a vnější účel a praktické rady k jeho uskutečňování shrnula Matka Rosa ve *Výkladu* ke stanovám. Bylo to obsažné dílo, na kterém si dala obzvlášť záležet a opakovaně ho přepracovávala. Měl být vodítkem formace nejen pro přítomné sestry, ale hlavně pro ty budoucí. Psala jej s pomocí otce Bernarda Šustka. In: SEBÍŇOVÁ, Elena. *Kříž je mou radostí. Životní příběh matky Rosy Vůjtěchové*. AD 2015, s. 66.

⁶⁰ VŮJTĚCHOVÁ, Rosa. *Výklad Stanov kongregace sester těšitelek Božského Srdce Ježíšova*. 1930. Archiv sester v Rajhradě. s. 49. (dále jen VŮJTĚCHOVÁ, Rosa. *Výklad stanov*)

⁶¹ Tamtéž. s. 48.

⁶² Tamtéž. s. 65.

⁶³ Tamtéž. s. 65.

2.3.3. Praktické uskutečňování

Do začátku druhé světové války měla kongregace více než 100 řeholnic.⁶⁴ Matka představená se snažila vyhovět všem, kteří žádali o její sestry. Brzy se působení kongregace rozšířilo za hranice brněnské diecéze.⁶⁵ Do roku 1945 byly založeny filiální domy v těchto městech: Brno, Praha II., Praha – Kobylisy, Břeclav, Kolín, Moravská Ostrava, Tišnov, Velké Meziříčí, Telč, Pardubice, Vyškov, Slezská Ostrava, Zlín.⁶⁶ Sestry obstarávaly chudé nemocné návštěvou po domech, vypomáhaly v domácnostech s nejnужnějšími pracemi, pomáhaly vdovcům s výchovou dětí.⁶⁷

3. Spolupráce s Matkou Rosou a její úloha při vzniku kongregace

3.1. Osoba Matky Rosy

Matka Rosa, Barbora Vůjtěchová, se narodila 21. října 1876 jako osmé dítě obecního hajného v jihočeské vesnici Vobora u Radobytec (nyní Obora u Radobytce) v jižních Čechách, nedaleko Písku. Byla pokřtěna ten samý den v kostele sv. Ondřeje v Radobytcích.⁶⁸ Barbora měla velký vztah k vnitřní modlitbě a už od dětství pociťovala touhu sloužit Bohu a úplně mu patřit.⁶⁹ Po skončení školy ji rodiče poslali do Vídně, aby se naučila německy a šít. Bydlela u příbuzných, kteří byli nevěřící a vysmívali se její zbožnosti.⁷⁰ Po devíti měsících ji rodiče vzali domů a pak poslali do Prahy, do Mariánského ústavu, aby se naučila domácím pracím. Zde poznala život řeholních sester.⁷¹ Ve svých šestnácti letech vstoupila do Kongregace milosrdných sester sv. Karla Boromejského v Praze po Petřínem. Působila jako ošetřovatelka na různých místech v Čechách i v Rakousku.⁷²

⁶⁴ DABB, fond BOB, inv. č. 1105, sign. C 193/11, kart. 185, s. 151. Opis ze dne 24. května 1939.

⁶⁵ Srov. *Zakládání filiálních domů*. In: HOŠEK, Stanislav. *Působení Kongregace sester těšitelék Božského Srdce Ježíšova v letech 1915–2014*. Brno 2014. Diplomová práce. Masarykova Univerzita. Pedagogická fakulta. s. 20.

⁶⁶ Tamtéž. s. 20.

⁶⁷ DABB, fond BOB, inv.č. 1106, sign. C 193/12, kart.186. Výroční zprávy o činnosti kongregace.

⁶⁸ SEBÍŇOVÁ, Elena. *Kříž je mou radostí*. s. 7.

⁶⁹ Srov. *Dejiny kongregácie sestier tesiteliek*, 2011. s. 65.

⁷⁰ Tamtéž. s. 65.

⁷¹ Tamtéž. s. 65.

⁷² *Kongregace sester Těšitelék*, 2011, s. 11.

3.1.2. Povolání

Její touha po přísném životě v odříkání, mlčení a ustavičné modlitbě však zůstávala nenaplněna a stále v ní dozrávalo přesvědčení, že s hledáním svého povolání není ještě u konce.⁷³ Sestra Rosa se se svou touhou přestoupit do přísnějšího řádu svěřila svému zpovědníkovi, který zrovna jako její představené považoval její myšlenku za pokoušení.⁷⁴ Když působila v Dačicích, rozhodla se požádat brněnského biskupa Huyna o radu, ke skutečnému setkání s biskupem Huynem však došlo až za osm let.⁷⁵

Vyhledávat nejubožejší

V roce 1911 byla sestra Rosa přeložena do filiálního domu v Brně na Údolní ulici.⁷⁶ Sestra Rosa po celý rok ošetřovala v Brně bohaté nemocné v jejich příbytcích, byli to většinou dobrodinci sester.⁷⁷ Tehdy často myslela na ubožáky, kterým chybělo úplně všechno a umírali zoufalí, s pocitem opuštěnosti od Boha a od lidí.⁷⁸ V okrajových částech Brna potkávala tolik bídy, fyzické a mravní, a nemohla pomoci.⁷⁹

V té době sestra Rosa dospěla k určitému ujištění, že Boží plány se naplní. Vykresluje to tento její vnitřní prožitek.

Po roce jí byla přidělena práce doma. Tehdy se právě zabývala přebíráním nahnilého ovoce e sklepe domu komunity sester. Když jednoho dne v samotě sklepa přebírala ovoce, pohroužena do rozjímavé modlitby, pocítila velký smutek nad nesmrtelnou duší nakaženou hnilobou hříchů. Říkala si: „Ó, kéž bych mohla přebírat duše místo ovoce, kéž bych mohla přivádět nesmrtelné duše k Pánu.“ Jako odpověď slyšela: „Doufej, budeš!“⁸⁰

⁷³ Tamtéž. s. 11.

⁷⁴ Srov. SEBÍŇOVÁ, Elena. *Kříž je mou radostí*. s. 34–35.

⁷⁵ Tamtéž. s. 34.

⁷⁶ Tamtéž. s. 36.

⁷⁷ Srov. *Dejiny kongregácie sestier tesiteliek*, 2011, s. 74.

⁷⁸ Srov. SEBÍŇOVÁ, Elena. *Kříž je mou radostí*, s. 36

⁷⁹ Tamtéž. s. 36.

⁸⁰ *Kronika kongregácie od velebnej Matky zakladateľky*. In: *Dejiny kongregácie sestier tesiteliek*, s. 74.

3.1.3. Brno

V Brně byl založen v roce 1912 pod záštitou biskupa Huyna *Spolek sv. Josefa pro bezplatné ošetřování chudých nemocných*.⁸¹ Spolek shromáždil fond, ze kterého měly být vydržovány milosrdné sestry, které by se péčí o nemocné přímo věnovaly. Spolek se obrátil se na několik řádů, ale žádný neměl sestry, které by mohl poslat. Nakonec spolek došel vyslyšení u představené sester Boromejek, která na tuto práci určila sestru Rosu.⁸² Generální představená kongregace sester Boromejek Matka Elekta se ve svém dopise takto obrací na sestru Rosu:

*„Naše milá sestro Roso, jsme přesvědčeny o Vaší lásce k chudým a opuštěným. Víme také o Vaší horlivosti, která Vás nabádá k záchraně nesmrtelných duší. V práci, kterou Vám svěřujeme, máte zkušenost a schopnosti, poněvadž jste dlouhá léta k naší spokojenosti vykonávala podobné poslání. Víme však, že když Vás stavíme samotnou do styku se světem, to vše nestačí, že hlavní je milost Boží, kterou si musíte vyprošovat a která bude řídit všechny Vaše kroky...“*⁸³

Tak sestra Rosa začíná působit v Brně, však touha po založení přísnější kongregace v ní nepřestala působit. Její duševní boj odhaluje úryvek z Kroniky kongregace: *„Představené sestru Rosu vroucně milovali a ona vědoma si toho, že požívá jejich přízeň a lásku, nechtěla je zarmoutit svým vystoupením z kongregace a nechtěla být ani nevděčná za mnohá dobrodiní, která jí kongregace prokázala“*.⁸⁴

3.1.4. Realizace myšlenky

Opět zesílila touha po jiném způsobu řeholního života, sestra Rosa tentokrát využila úzké spolupráce s biskupem Huynem ve spolku k ošetřování nemocných v Brně, sepsala popis nové kongregace a spisek poslala otci Huynovi.⁸⁵ Jaká byla reakce na tento dopis sestry Rosy čteme v knize *Dejiny kongregácie sesiter tesiteliek*:

⁸¹ Srov. Tamtéž. s. 36.

⁸² Srov. Tamtéž. s. 37.

⁸³ *Dopis Matky Elekty*, archiv Kongregace Milosrdných sester sv. Karla Boromejského, Praha. In: SEBÍŇOVÁ, Elena. *Kříž je mou radostí*. s. 37.

⁸⁴ *Kronika kongregácie od vелеbnej Matky zakladatelky*. In: *Dejiny kongregacie sestier tesiteliek*, 2011. s. 37.

⁸⁵ Srov. *Působení v Brně*. In: GREGOROVÍČOVÁ, Jitka. *Impulzy pro duchovní život z odkazu Matky Rosy Vůjtěchové Reflexe o Božském Srdci Páně*. Univerzita Palackého v Olomouci. Olomouc 2009. Cyrilometodějská teologická fakulta. s. 13. (dále jen GREGOROVÍČOVÁ, Jitka. *Impulzy*.)

Biskup po přečtení dopisu pochopil, že sestra Rosa píše o věcech, které mu byly Duchem svatým vloženy do duše při exerciciích, které si před více jak dvaceti lety konal v Římě! Od té doby uvažoval o tom, jak by tyto svoje plány a úmysly, které byly ukryty v jeho nitru, uskutečnil. Avšak nebylo prostředků, nebylo osob, což bylo pro jeho odvážnou a rozhodnou povahu velmi stísnující, čekat tolik roků, až se naskytne příležitost uskutečnit tyto plány.⁸⁶

Pan biskup se nezdržel a ve své horlivosti na setkání spolku prohlásil, že miní založit novou kongregaci.⁸⁷

3.1. Spolek sv. Josefa a jeho dějiny

Vznik spolku

Jak již bylo popsáno výše, v roce 1912 založil biskup Pavel Huyn na prosbu několika dobročinných dam, zvláště hraběnky Alžběty Romerové, hraběnky Marie Belcredi, baronky Františky Pražákové a paní Böhmové, *Spolek pro bezplatné ošetřování chudých nemocných v domácnosti*. Spolku věnoval velkou péči, měl o něho velký zájem, předsedal schůzím, žehnal, kázal a prožíval počáteční starosti, hlavně ty, když ani jeden klášter nechtěl na tuto činnost uvolnit sestry. Když hraběnka Romerová napsala svému příbuznému, byl to kardinál Skrbenský z Prahy, aby vyžádal od generální představené sester boromejek pro tuto činnost sestru Rosu a přišla kladná odpověď, biskup Huyn hned šel i se dvěma dámami za domácí představenou sestry Rosy, aby se s ní setkal.⁸⁸

Stanovy spolku

Spolek měl své stanovy, kde byla popsána ve 13 paragrafech jeho pravidla a organizační uspořádání:

V § 1. se píše, že se jedná o čistě charitativní spolek, který má své sídlo v Brně, ale má snahu se rozšířit místními skupinami a odbory po celé Moravě.

⁸⁶ *Dejiny kongregácie sestier tesitliek*, 2011, s. 79.

⁸⁷ Tamtéž. s. 79.

⁸⁸ Srov. *Úryvky ze života patriarchy, Dr. Pavla Huyna*. In: *Pavol Mária Jozef Anton Hyun*. s. 52.

V § 2. se praví, že: „za tím účelem bude spolek vydržovati řádové sestry, které se věnují této službě a zřizovati kursy pro ošetřovatelky nemocných, aby mohl své činné členy v tomto oboru vycvičit.“⁸⁹

V § 3. najdeme pojednání o členech spolku, jejich rozdělení na činné, přispívající, zakládající, zakladatele a čestné. Činnými členy mohou být „jen bezúhonné katolické paní a dívky“⁹⁰

V § 4. je popis jak se opatřují potřebné prostředky, což se děje ročními příspěvky členů, sbírkami, pořádáním přednášek, divadelních představení atd.

V § 5. říká, že všichni členové mají volební právo aktivní, pasivní.

V § 6. je jediná věta, a to: „spolek jest pod protektorátem biskupa brněnského“.⁹¹

V § 7. najdeme, že spolek je řízen výborem, dále se dodává, že: „Ošetřování nemocných řídí řádová sestra, v první řadě výpomocná sestra kongregace sv. Karla Boromejského“⁹²

V § 8 stojí, že valná hromada volí na dobu tří let ze svého středu presidentku.

V § 9 informuje o schůzích výboru, což se děje jednou za měsíc.

V § 10 se dočteme ještě další ustanovení o valné hromadě.

V § 11 ošetřuje případné spory spolkových poměrů za pomoci rozhodčího soudu.

V § 12 je zmínka o případné změně stanov.

V § 13 se píše, že: „valná hromada může se tříčtvrtinovou většinou usnésti na rozpuštění spolku. Též při tom jest potřeba souhlasu nejdůstojnějšího protektora.“⁹³

Činnost spolku

Jak tento Spolek pro ošetřování nemocných v Brně fungoval, se dozvídáme, z *I. výroční zprávy* z roku 1912. V té době měl 55 členů; z toho 29 činných, 15 přispívajících a 10 činných a současně přispívajících.⁹⁴ Dočteme se zde také něco z jeho historie:

⁸⁹ DABB, fond BOB, inv. č. 2155, sign. H, kart. 444. Spolek pro ošetřování nemocných (tištěné stanovy a výroční zprávy, 1907–1915). *Stanovy spolku pro ošetřování nemocných (bezplatné ošetřování chudých nemocných)*, tiskem benediktinské tiskárny, Brno, 1912.

⁹⁰ Tamtéž.

⁹¹ Tamtéž.

⁹² Tamtéž.

⁹³ Tamtéž.

⁹⁴ DABB, fond BOB, inv.č. 2155, sign. H, kart. 444. Spolek pro ošetřování nemocných (tištěné stanovy a výroční zprávy, 1907–1915). *I. výroční zpráva z roku 1912.*

„Ač spolek neukončil dosud první rok svého trvání, přece dlužno hledati počátky jeho činnosti v r. 1910 a 1911, neboť již tehdy byli chudí nemocní vyhledáváni ve svých příbýtcích, bylo jim poskytováno potřebné tělesné ošetření i duchovní útěcha.“⁹⁵

„Až do dnešního dne je zapsáno v seznamu 117 osob různého věku, od 5letého chlapce, který u cizích lidí tak špatně byl ošetřován, že tělo jeho bylo plno nečistoty a ran, až po stařenu 93letou, jež byla nejen stářím velmi sešlá ale i v ohledu náboženském velice zanedbaná.“⁹⁶

Druhá výroční zpráva z roku 1913 nás upozorňuje, že byl uspořádán v zemské nemocnici kurs pro ošetřovatelky kursu.⁹⁷ Zpráva zde zmiňuje i sestry boromejky: *„Kromě dvou⁹⁸ řádových sester z kongregace sv. Karla Boromejského měl spolek 4 světské ošetřovatelky, z nichž 2 na rok 1914 zůstaly; věnují se výhradně službám spolku, od něhož jsou udržovány“.*⁹⁹ S jakými nemocnými se ošetřovatelky spolku setkávaly, ilustrují tyto dva případy, popsané ve II. výroční zprávě z roku 1913 *Spolku pro domácí ošetřování chudých nemocných v Brně.*

„Rodina se 4 drobnými dětmi. Otec má kostižer; matka byla v nemocnici operována a propuštěna jako nevyhléditelná. Děti z hladu žebraly. V takovém stavu, jehož podrobnosti lze těžko vypsát, nalezena byla rodina od spolkových ošetřovatelek. Bylo třeba byt vyčistit, děti zavést do školy, postarati se o jídlo pro všechny; rány otcovy každodenně čištěny a obvazovány, ubohá matka, kterou smrt za půl roku vysvobodila z utrpení, byla až do smrti stále ošetřována. Po její smrti dodáni byli 2 hoši do zemské Vychovatelny císaře Františka Josefa v Brně, jedno děvče přijato do Ochrannovy Spolku „Zdislavy“ na Vídeňce, jeden hoch pak zůstal u otce, jež Spolek náš dále ošetřuje.“¹⁰⁰

„Chudá vdova, nádenice. Měla kostižer a souchotiny. Nikdo se o ni nestaral, lékařské pomoci nebylo; 2 děti školou povinné toulaly se celé dny. Naše ošetřovatelky se postaraly o lékaře, zavedly děti do školy, ošetřovaly nemocnou po 5 měsíců. Po smrti matčině dodány děti do obce domovské příbuzným.“¹⁰¹

⁹⁵ Tamtéž.

⁹⁶ Tamtéž.

⁹⁷ DABB, fond BOB, inv. č. 2155, sign. H, kart. 444. II. výroční zpráva z roku 1913.

⁹⁸ Sestra Rosa, sestra Anna.

⁹⁹ DABB, fond BOB, inv.č. 2155, sign. H, kart. 444. II. Výroční zpráva z roku 1913.

¹⁰⁰ Tamtéž.

¹⁰¹ Tamtéž.

3.2. Družina Těšitelek

Při udílení svátosti biřmování v moravském Sloupu se biskupu Huynovi svěřila jedna dívka se svým úmyslem vést řeholní život, přidaly se hned další dvě.¹⁰² Biskup je pozval do Brna, kde se pod vedením sestry Rosy měly připravovat na život v nové kongregaci.¹⁰³

Ještě než vznikla samotná Kongregace sester těšitelek, byl zde jakýsi její předstupeň: *Družina Těšitelek Božského Srdce Páně*, kterou Huyn založil. Jednalo se o provizorní podobu kongregace, dokud nebyly splněny podmínky pro její oficiální schválení. Duchovní základ a její vnější činnost byly upravena vlastními Stanovami, které byly již svým obsahem určeny pro řeholní sestry.

Stanovy družiny

Ve výtisku *Stanov Družiny těšitelek Božského Srdce Páně*, z roku 1915, v úvodní části, najdeme tato slova:

„ Vnitřní život Božského Mistra byl stálým spojením s Otcem. On sám řekl, že přišel plnit vůli nikoliv svou, nýbrž vůli Otce svého, kterouž nazýval pokrmem svým. Tak i členové této družiny musejí nejen odumřít všemu pomíjejícímu a zvláště sobě samým, nýbrž aby se stali čistou obětí smíru, musejí se snažiti, aby dosáhli co nejvyššího stupně spojení s Bohem. Pak jistě obětují všechny své vnitřní i vnější úkony (myšlenky, slova, adoraci, skutky, utrpení) na smír Božskému Srdci, potěší tím jeho Srdce tolik trpící v zahradě Getsemanské na hoře Olivetské a svolávati budou zároveň milost Boží do srdcí chudých sobě svěřených.“¹⁰⁴

Text stanov je rozdělen do článků I.–VI.

Článek I. patrně tvoří Úvod sám.

Článek II. Ošetřování nemocných. Ve třinácti bodech jsou zde rozepsány praktické pokyny k práci při ošetřování nemocných v jejich domácnostech. Hned v bodě 1 čteme:

¹⁰² Zrod nové kongregace. In: SEBÍŇOVÁ, Elena. *Kříž je mou radostí*. s. 43.

¹⁰³ Tamtéž. s. 43.

¹⁰⁴ DABB, fond BOB, inv. č. 1099, sign. C 193/4 kart. 185. Tisky: *Stanovy Družiny těšitelek Božského Srdce Páně*. Brno 1915, český a německý exemplář.

„Družina je výlučně a jedině pro chudé nemocné, od nichž sestry nesmějí za ošetřování nic žádat ani nic přijati; naopak budou sestry takové nemocné dle možnosti podporovati. Ošetřovati nemocné zámožné je co nejpřísněji zakázáno, a žádná sestra nebo představená nemůže v tomto zákazu něco změnití nebo zmírniti“.¹⁰⁵

„U nemocného objeví se sestra ochotně v ustanovenou dobu. Slušně pozdravíc, několika slovy rozhlédne se se ihned kolem sebe, co má počítí pracovat. Potom vykoná jedno po druhém, opatrně a s rozhledem obětavě, horlivě a bez omrzelosti, snášejíc v duchu tichosti a lásky, soucitu a trpělivosti nářky a slabosti nemocného, neočekávajíc žádné vděčnosti a jsouc pamětliva, že jest obětí smíru Božského Srdce Páně.“¹⁰⁶

Sestry kromě ošetřovatelské péče o nemocného vykonávaly v domácnostech různé činnosti.

V bodě 7 se hovoří, že je někdy zapotřebí, aby *„sestra také jiné práce v obydlí vykonala, není-li zde k tomu nikoho jiného, což se zvláště stává, když onemocní matka rodiny a otec musí do práce“*.¹⁰⁷

Doporučuje se obrátit pozornost na děti, aby byly upraveny, nezanedbaly školní docházku, připravit jídlo pro nemocnou, i pro celou rodinu, upravit příbytek. Mytí podlahy a prát velké prádlo v domácnostech sestrám dovoleno nebylo.

Článek III. Denní pořádek

Ustavuje pořádek v domě sester. Sestry vstávaly o půl 5 hodině ranní, z textu se dozvídáme, že když bylo zapotřebí, u nemocných konaly také noční hlídky. Ráno probíhaly modlitby a rozjímání, účast na mši svaté, po snídani sestry odcházely k nemocným. Pokud to bylo možné, na oběd se vracely domů a znovu pak odcházely k nemocným. Po návratu od nemocných denní pořádek pokračuje přehledem dalších společných duchovních aktivit: v 18 hodin eucharistická adorace, denní modlitba církve, večere, rekreace, společná četba života svatých. Pracovní den končil 20, 45 hod. kdy se zhasěla světla a sestry se měly odebrat k nočnímu odpočinku.

Článek IV. Pobožnosti

Důležitá je adorace před nejsvětější Svátostí oltární na účel smíru. V noci ze čtvrtka na pátek od 11 hod do 12 hodinka se koná adorace, k potěšení trpícího Srdce Pána Ježíše na

¹⁰⁵ Tamtéž.

¹⁰⁶ Tamtéž, bod 5.

¹⁰⁷ Tamtéž, bod 7.

hoře Olivetské. Dále pak sobotní pobožnost k Panně Marii, prosba o šťastnou hodinku smrti. Následují další předpisy ohledně svátosti smíření, slavení hlavního svátku Družiny Božského Srdce Páně, duchovního cvičení jeden krát za rok a duchovní obnovy jednou měsíčně.¹⁰⁸

Všechny modlitby a pobožnosti se měly konat, aby život modlitby nebyl břemenem ale naopak pramenem duševní síly u práci o nemocných. Dosvědčuje to bod 15 :

*„ Všechny zmíněné úkony pobožnosti předepsány jsou sestřím jen tak dalece, pokud služba u nemocných tím nějak nebere újmy; neboť toto zaměstnání konáno v duchu smírné oběti, v duchu lásky jest ustavičnou modlitbou, kterouž, jak často zmíněno, mají členové této družiny těšiti Božské Srdce Páně v jeho opuštěnosti v zahradě Getsemanské, na kříži a ve svatostánku“.*¹⁰⁹

Článek V. O lásce sesterské

Text nabádá, že se sestry mají jednat mezi sebou v lásce a úctě, varovat se každého hnutí nevole, závisti, a odpor ze srdce ihned vypudit. Stane-li se že by jedna druhou urazila, mají se smířit do západu slunce.¹¹⁰

Článek VI. O modlitbě za zemřelé.

Jedná se o společné a soukromé modlitby za zemřelé spolusestry. Za zemřelou sestru každá sestra měla soukromě obětovat: a) 15 sv. přijímání, b) 15 růženců po 5 desátcích c) 3krát křížovou cestu, d) 3 adorační hodiny.¹¹¹

3.3. Kongregace sester těšitelek

Když roku 1913 konal biskup Huyn povinnou kanonickou návštěvu „*Ad limina*“, papež Pius X. při ní předběžně souhlasil se založením Kongregace sester těšitelek Božského Srdce Ježíšova.¹¹² Papež sestře Rose poslal požehnání, a také svolení k přestoupení do rodící se kongregace.¹¹³ Nové společenství mohlo oficiálně přijímat čekatelky. Sestra Rosa s dovolením svých představených dále působila ve Spolku pro ošetřování chudých

¹⁰⁸ Více: *O jiných pobožnostech sester*. In: VŮJTĚCHOVÁ, Rosa. *Výklad Stanov*. Hlava XV. s.204–317.

¹⁰⁹ DABB, fond BOB. inv. č. 1098. sign. C 193/4, kart. 185. Tisk: *Stanovy Družiny těšitelek Božského Srdce Páně*. Brno 1915, český a německý exemplář.

¹¹⁰ srov. tamtéž.

¹¹¹ Tamtéž.

¹¹² *Pavol Mária Jozef Anton Huyn*. s. 6.

¹¹³ *Kronika kongregace I. díl – vznik a rozvoj kongregace*. Archiv kongregace. s. 76. (dále jen *Kronika kongregace I. díl*).

nemocných a pomáhala s formací prvních kandidátek. Zároveň pracovala na vzniku prozatímních stanov.¹¹⁴ Se stanovami jí pomáhal P. Bernard Šustek OSA¹¹⁵, spolupracovník sestry Rosy ve spolku a první superior sester.¹¹⁶

Před válkou se o nově vznikající kongregaci dozvěděl kníže Schönburg z Králova Pole a nabídl jí domek na svém panství. Sestra Rosa se sestrou Annou se společně s čekatelkami pustily do úprav domku.¹¹⁷ Během války sestry vypomáhaly s ošetřováním v lazaretech. Jeden lazaret se nacházel v Židlochovicích, druhý byl v klášteře augustiniánů, a v malý lazaret byl proměněn i darovaný domek v Králově Poli.¹¹⁸

Dne 12. března 1915 biskup Pavel Huyn napsal dopis do Říma prefektu Kongregace pro řeholníky Cagianu de Azevedo¹¹⁹, v němž žádá¹²⁰ Svatou Stolicí, aby byla Družina těšitelék přeměněna na kongregaci. V úvodu v něm píše:

Když jsem často s bolestí viděl, že obzvláště chudí nemocní jsou úplně opuštěni a zbaveni jakékoliv péče a pomoci, vícere osoby z mé diecéze, pohnuté křesťanskou láskou, před mnohými roky, založili společnost, jejíž členové mají za povinnost starat se o chudé nemocné a v první řadě mít na zřeteli spásu jejich duší. Díky Božímu vnuknutí se k této společnosti přidružily mnohé zbožné dívky, které se rozhodly úplně se oddat Boží službě a chudým nemocným [...] mám převelikou touhu, aby mi bylo dovoleno, po dosáhnutí

¹¹⁴ Tamtéž. s. 76.

¹¹⁵ P. Bernard Jan Šustek OSA (1868 Kánovice-1922 Brno) v roce 1887 vstoupil ke starobrněnským augustiniánům, v roce 1892 byl vysvěcen na kněze a 1901 byl promován na doktora teologie V Brně vyučoval na gymnáziu, později v semináři. Stal se duchovním správcem spolku sv. Josefa. Po vzniku kongregace byl superiorem sester, vyučoval katechismu, pomáhal při sestavování stanov. Zemřel po těžké nemoci 24. 12. 1922. In: GREGOROVÍČOVÁ, Jitka. *Impulzy*. s. 14.

¹¹⁶ Tamtéž. s. 14.

¹¹⁷ VŮJTĚCHOVÁ, Rosa. *Vlastní životopis*. Strojopis z roku 1939. s. 12. Archiv kongregace. (dále jen VŮJTĚCHOVÁ, Rosa. *Vlastní životopis*)

¹¹⁸ COUDENHOVE-HONRICH, Anežka. *Krátký životopis velebné matky Rosy Vůjtěchové*. Opis rukopisu roku 1946, pořízen 1976. Archiv kongregace. s.9a.(dále jen COUNDENHOVE-HONRICH, Anežka. (*Krátký životopis*)

¹¹⁹ Ottavio Cagianu de Azevedo (Frosinone, 7. 11. 1845-Anzio, 11. 7. 1927) v roce 1868 byl vysvěcen na kněze, 11. 12. 1905 ho papež Pius X. povýšil ho hodnosti kardinála, zastával pozice prefekta papežského domu, kardinála diakona u Sv. Kosmy a Damiána, proprefekta a prefekta Kongregace pro řeholníky, kardinála kněze u Sv. Vavřince v Damase, kancléře Svaté církve římské. Převzato z : <http://it.wikipedia.org/wiki/Ottavio_Cagianu_de_Azevedo/>. (12. 2. 2017) [2017-02-12].

¹²⁰ Dostupné v DABB, fond BOB, inv. č. 1103, sign. C 193/9, kart. 185. Udělení plné moci od Kongregace pro řeholníky biskupovi Huynovi k založení kongregace 1915, Biskup Huyn protektorem kongregace 1916. 1915–1916.

*schválení ze strany Svaté stolice, přeměnit zmíněnou společnost na řeholní společenství, kongregaci.*¹²¹

Dále dodává, že posláním kongregace bude těšit Srdce Ježíšovo v agónii modlitbami, rozjímáním a péčí o chudé nemocné a že Kongregace bude svého druhu jediná v brněnské diecézi, dosud v ní taková neexistuje.¹²²

Schválení kongregace

Odpověď na Huynovu žádost přišla v prosinci téhož roku. V knize z archivu kongregace, *Pavol Mária Jozef Anton Huyn*, se tom píše: „Kongregaci Těšitelek Božského Srdce Ježíšova schválil papež Benedikt XV. dne 3. prosince 1915 a o rok později byl v Brně založen její první dům.“¹²³ Právního zakotvení se utvořenému společenství dostalo na základě oficiálního povolení ke zřízení nové kongregace, které udělila Posvátná kongregace pro řeholníky výnosem čj. 1345/15 ze dne 3. prosince 1915.¹²⁴ Na svátek Narození Páně téhož roku byla kongregace založena pod jménem *Congregatio Consolatrix Divini Cordis Jesu – Kongregace Těšitelek Božského Srdce Ježíšova*.¹²⁵ Na první neděli v měsíci únoru 6. 2. 1916 byla kongregace zasvěcená Božskému Srdci Ježíšovu. Zásvětnou modlitbu přednesl otec biskup Huyn v kapli na Údolní ulici č. 1 v Brně, zněla takto:

Božské Srdce Ježíšovo, v pokoře klaněje se před Tebou, Tobě poručím já ubohý Tvůj služebník tuto kongregaci Těšitelek Božského Srdce Tvého. Vezmi tuto malou rodinu pod svou zvláštní ochranu, dej jí růsti jako zrnu evangelia, Tobě, trpící Srdce Ježíšovo k potěše, ke spasení mnoha nesmrtelných duší. Slyš ještě jednou tuto prosbu mou, Srdce Ježíšovo bohaté na slitování: potěš všechny ty, kteří chtějí těšiti Tebe ve smrtelné úzkosti na hoře Olivetské a na kříži. Potěš je v hodině jejich smrtelné úzkosti a nedopusť, aby

¹²¹ *Dopis biskupa Huyna prefektu Kongregace pro řeholníky Cagianu de Azevedo z 12. 3. 1915, Překlad z italštiny do slovenštiny, archiv kongregace sester v Rajhradě.*

¹²² Tamtéž.

¹²³ *Pavol Mária Jozef Anton Huyn*. s. 12.

¹²⁴ HOŠEK, Stanislav. *Působení Kongregace sester Těšitelek Božského Srdce Ježíšova v letech 1915–2014*. Brno 2014. Diplomová práce. Masarykova Univerzita. Pedagogická fakulta. s. 15. (dále jen HOŠEK, Stanislav. *Působení Kongregace*).

¹²⁵ DABB, fond BOB, inv. č. 2147, sign. H 189, kart. 443. Dr. Pavel Huyn, biskup brněnský. (*Duchovní závěť biskupa Huyna pro Těšitelky, Těšitele a bratrstvo trpícího Srdce Ježíšova*), 1889–1947.

*někdo, jenž v této kongregaci celý svůj život Tobě zasvětil, na věky byl zavržen, ale přijmi je k sobě, jenž v říši slávy v nebi kraluješ v jednotě s Otcem i Duchem svatým, Bůh po všechny věky věků. Maria, Matko Boží a Matko naše, pros za nás nyní i v hodinu smrti naší. Amen.*¹²⁶

Dne 5. května otec biskup Huyn posvětil první mateřský dům ve vilové čtvrti na Šeříkové ulici č. 1.¹²⁷ Po uplynutí dočasných slibů u sester boromejek oblékla 14. května 1916 sestra Rosa Vůjtěchová jako první hábit sester těšitelek a mohla složit časné sliby. Papežským dekretem byla ustanovena za první generální představenou kongregace.¹²⁸

V průběhu roku 1916 došlo k významným změnám na českých a moravských biskupských stolcích, neboť 26. 11. 1915 zemřel olomoucký arcibiskup František Saleský Kordač Bauer. Na svatovojtěšský stolec, jenž se uprázdnil přeložením L. Skrbenského z Prahy do Olomouce, byl jmenován dosavadní biskup Pavel Huyn.¹²⁹ Vojenské a státní úřady žádaly pro Prahu tvrdší ruku, než jakou měl kardinál Skrbenský z Hříště.¹³⁰ Jednalo se o jmenování nových arcibiskupů v Praze a Olomouci, které se rozhodla prosadit Vídeň proti představám Svatého stolce. Čeští politici vyjádřili přání o posílení místní autonomie a decentralizaci. Pokud se tyto požadavky zdály ještě před prosincem 1916 spíše zbožným přáním, po nástupu císaře Karla I. se staly realitou a Vídeň počítala s administrativním rozdělením českých zemí na českou a německou část.¹³¹

3.4. Huynovy “Dopisy sestřám“

Duchovní kontext

Huynovy dopisy byly ve skutečnosti svým obsahem homilie, tedy nedělní kázání, která posílal nově vzniklé řeholní komunitě, když už nebyl s nimi, v době, když zastával úřad

¹²⁶ DABB, fond BOB, inv. č. 1097, sign. C 193/3, kart. 185. *Zásvětná modlitba k Božskému Srdci Ježíšovu, pronesená biskupem Huynem. 1916.*

¹²⁷ SEBÍŇOVÁ, Elena. *Kříž je mou radostí.* s. 51.

¹²⁸ *Kronika kongregace.* I. díl. s. 86.

¹²⁹ ŠMÍD, Marek. *Vatikán a první světová válka. Proměny zahraniční politiky Svatého stolce v letech 1914–1918.* 1. vydání. Centrum pro studium demokracie a kultury: Brno. 1916. s. 80–81. (dále jen: ŠMÍD. *Vatikán a první světová válka*)

¹³⁰ MALÍŘ, Jiří a kolektiv. *Biografický slovník poslanců moravského zemského sněmu v letech 1861–1918.* Heslo Huyn, Pavel Maria Josef Antonín. 1. vydání. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury 2012, s. 281. (dále jen: MALÍŘ. *Biografický slovník poslanců*)

¹³¹ srov. ŠMÍD. *Vatikán a první světová válka.* s. 81.

arcibiskupa v Praze.¹³² V těchto textech na mnoha místech vybízel sestry, aby si „oblíbily utrpení“.

K tomu, abychom správně pochopili obsah těchto jeho slov, je třeba otevřít některé teologické příručky, které nám mohou k této tématice něco říct. *Slovník spirituality* v části nazvané *Křesťanská spiritualita utrpení*¹³³ směřuje náš zrak nejprve k postavě Joba a pak samotného Krista. Apoštolský list Jana Pavla z 11. února 1984 II. *Salvifici doloris, O křesťanském smyslu lidského utrpení*, k tomu dodává:

*Vykupitel trpěl místo člověka a pro člověka. A každý člověk má svým způsobem účast na vykoupení. Každý je povolán k účasti na utrpení, jímž jsou vykoupeny všechny lidské strasti. Kristus uskutečnil vykoupení svým utrpením, a tím, že zároveň pozvedl i lidskou bolest do roviny vykoupení. Proto každý člověk může svým utrpením mít účast na Kristově výkupném utrpení.*¹³⁴

Dalším prvkem k pochopení toho, co chtěl biskup Huyn ve svých dopisech vyjádřit a vštípit svým duchovním dcerám a co se s tématem utrpení spojuje, je pojem askeze. Ze závěrečné stati o askezi¹³⁵ ve *Slovníku spirituality* stojí, že „*askeze vyjadřuje účast na Kristově velikonočním tajemství; je projevem úsilí přijmout dar spásy nabízený Duchem svatým.*“¹³⁶

Celkem 62 Huynových dopisů bylo uspořádáno ve svazku o 133 stranách s názvem: *Listy najdôstojnejšieho Pavla Huyna, alexandrijského patriarchu, spoluzakladateľa Kongregacie sestier tešiteľiek Božského Srdce Ježíšovho 1916–1918*, najdeme zde 3 dopisy z roku 1916, 37 dopisů z roku 1917, 22 dopisů z roku 1918. Hned v prvním dopise, z 11. 12. 1916 Huyn, v té době již arcibiskup pražský nostalgicky vzpomíná:

„Když jsem odjížděl z Brna, viděl jsem vás¹³⁷ na nádraží. I když jsme spolu nemohli hovořit, přece ke mně hovořila vaše přítomnost. Hovořila o velké lásce a Božím milosrdenství. Jak to? Když uvažuji o tom, že každý okamžik našeho života je Boží milost, jak velkou milost nám Bůh prokázal, že vy, které jste ještě před rokem nebyly

¹³² Srov. heslo: *Huyn, Pavel Maria Josef Huyn*. In: MALÍŘ. *Biografický slovník poslanců*. s. 280–282.

¹³³ FIORES DE, S., GOFFI, T. *Slovník spirituality*. Heslo Trpící-nemocný. III. Křesťanská spiritualita utrpení. s. 1031–1034.

¹³⁴ *Salvifici doloris. O křesťanském smyslu lidského utrpení*. Apoštolský list Jana Pavla II. z 11. února 1984, Zvon. České katolické nakladatelství, Praha 1995. s. 29.

¹³⁵ FIORES DE, S., GOFFI, T. *Slovník spirituality*. Heslo askeze. s. 40–53.

¹³⁶ Tamtéž. s. 53.

¹³⁷ Huyn zde hovoří k sestrám těšitelkám.

*v kongregaci, na vigilii svátku Neposkvrněného Početí Panny Marie, stály jste na nádraží při odchodu svého biskupa jako těšitelky Božského Srdce Ježíšova. Jak velká milost!*¹³⁸

Dopisy se vztahovaly především k různým církevním svátkům a příležitostem. Takto například Pavel Huyn píše o svátku Tří králů:

*„Třemi králi jako by chtěla věčná Moudrost naznačit tři evangelijní rady: čistotu, chudobu a poslušnost. To jsou cesty, kterými máte kráčet, aby jste stále více vnikaly do bolesti trpícího Spasitele. Čistotou, chudobou a poslušností se máte stát obětmi smíru za svoje hříchy i hříchy druhých lidí.“*¹³⁹

U příležitosti slavnosti Božského Srdce Ježíšova, největšího svátku kongregace, biskup Huyn svým duchovním dcerám vzkazuje:

*„Spasitel vzal na sebe všechno to, co bylo těžší, aby nám ulehčil, i utrpení. Snažte se, milé sestry, vždy s velkým užitkem, aby jste se stále více proměňovaly v ukřižovaného Pána, aby z kříže vztyčeného ve vašem srdci, padaly plody uzdravujícího a oblažujícího utrpení na ty, s kterými přijdete do styku [...] na vaše prosby, nechť dá Spasitel nemocným, o které se staráte, které ošetřujete, milost dobré svaté zpovědi, opravdového pokání.“*¹⁴⁰

4. Další osudy Huynova díla

Stavba mateřince

Počet sester narůstal, proto se Matka Rosa rozhodla vybudovat nový mateřský klášter, který měl sloužit jako sídlo generální představené a noviciát. Po neúspěšných pokusech získat stavební místo v Brně, bylo rozhodnuto vystavět klášter na venkově.¹⁴¹ Sestra Anežka¹⁴² k tomu dodává:

„ Kvůli dostupnosti úřadů se měl klášter nacházet v blízkosti velkoměsta, musela zde být voda, pro spojení s filiálními domy měla být v dosahu železniční dráha. V místě nebo

¹³⁸ Dopis z 11. 12. 1916. In: *Listy najdôstojnejšieho Pavla Huyna alexandrijského patriarchu, spoluzakladateľa Kongregacie sestier tesiteliek Božského Srdca Ježíšovho 1916–1918*, archiv kongregace sester těšitelok, s. 2. (dále jen *Listy najdostojnejšieho Pavla Huyna*)

¹³⁹ Dopis z 1. 1. 1917. In: *Listy najdôstojnejšieho Pavla Huyna*. s. 10.

¹⁴⁰ Dopis z 2. 6. 1918. In: *Listy nadôstojnejšieho Pavla Huyna*. s. 116–117.

¹⁴¹ HOŠEK, Stanislav. *Působení Kongregace*. s. 18.

¹⁴² Sestra Anežka, Františka Coudenhove-Honrichs (1892, Drahotuše-1977, Rosario, Argentina), jediná dcera pánů z Kunštátu, do kongregace vstoupila roku 1916. Díky všestrannému vzdělání zastávala různé úřady, mnoho let byla sekretářkou Matky Rosy. V lednu 1948 odjela do Argentiny, kde zemřela jako „Matka chudých“. In: GREGOROVÍČOVÁ, Jitka. *Impulsy*. s. 10.

*nejbližším okolí měl být dostatek kněží, aby byly zajištěny bohoslužby a pravidelná zpověď.*¹⁴³

Rajhrad

Nakonec našly vhodné místo v Rajhradě, městečku nedaleko Brna. Pozemek „Na Matlašce“ patřil benediktinům a opat Petr Hlobil ochotně sestrám 6 ha půdy prodal. Na první pátek v měsíci říjnu roku 1924 byla stavba zahájena.¹⁴⁴ Při vypracování plánů uplatnila své vzdělání a talent sestra Anežka Couden-hove Honrichs. Budova měla mít dvě dvoupatrové kvadratury spojené s kostelem a byla plánovaná pro dvě stě¹⁴⁵ sester.¹⁴⁶ Stavbu provedli stavitelé Rudolf Kvapil a Ladislav Mesenský. Sestry samy při stavbě pomáhaly: kopaly sklepy, hasily vápno, skládaly cihly, stavěly plot.¹⁴⁷ Stavba byla dokončena v roce 1929.¹⁴⁸

Formace sester

Matce Rose velmi ležela na srdci dobrá výchova mladých sester, proto se snažila co nejvíce být mezi nimi, aby jim vštěpovala ducha kongregace. Mimo jiné dbala i na ostatní zejména duchovní a odborné znalosti. Ve svém dopise z roku 1924 při jedné příležitosti o tom píše tehdejšímu biskupu Kleinovi:

Při formaci dbáme těchto zásad: Důkladné poznání katechismu a liturgiky, znalost a dobré porozumění evangelií, starého a nového zákona a církevních dějin, Katechismus slibů, stanovy kongregace a jejich výklad. Sestry jsou učeny meditaci, denně adorují a cvičí vnitřní modlitbu. Prodělávají ošetřovatelské kursy a hlavně je učím, jak si počínat,

¹⁴³ COUDENHOVE-HONRICHS, Anežka. *Krátký životopis*. s. 13.

¹⁴⁴ SEBÍŇOVÁ, Elena. *Kříž je mou radostí*. s. 78.

¹⁴⁵ V té době bylo 21 sester a 13 čekatelek.

¹⁴⁶ SEBÍŇOVÁ, Elena. *Kříž je mou radostí*. s. 78.

¹⁴⁷ Srov. HOŠEK, Stanislav. *Působení Kongregace*. s. 18.

¹⁴⁸ Budova kostela byla těžce poškozena během válečných událostí v roce 1945. Při obnově, která trvala do roku 1949, byl kostel snižen o jedno patro. V roce 1950 byly sestry z kláštera a z 15ti filiálních domů kongregace nuceně vystěhovány. V letech 1951-57 musely pracovat v továrnách a nemocnicích. V dalších letech byly přiděleny do domovů důchodců a k postiženým dětem. Klášter zabrala armáda, která ho do značné míry zdevastovala. Kostel byl využíván jako skladiště a později jako kinosál. V letech 1991-92 byl klášter vrácen kongregaci. Roku 1994 byl kostel znovu posvěcen. In: FOLTÝN, Dušan. *Encyklopedie moravských a slezských klášterů*. s. 642.

*aby získaly nesmrtelné duše. Neboť nejsme ošetřovatelky jako sestry jiných kongregací – staráme se více o záchranu nesmrtelných duší, naše působení je misijní.*¹⁴⁹

4.1. Huynův písemný odkaz “Tajemné požehnání”

Velkou Huynovou radostí bylo vydání encykliky papeže Pia XI. *Miserentissimus Redemptor*, ve které Svatý Otec vyzývá celou církev k přinášení smíru, zadostiučinění a útěše Božskému Srdci.¹⁵⁰ Sestra Anežka ve svých poznámkách o tom píše: „Po vydání této encykliky patriarcha Huyn přepracoval první vydání své knihy *Benedictio mystica*, původně určenou jen pro naši kongregaci.“¹⁵¹ Dal ji do tisku pod názvem *Geheimnisvoller Segen* v naději, že se takto myšlenka smíru a útěchy Ježíšova Srdce rozšíří. Jeho velkým přáním bylo, aby jeho kniha byla přeložena i do jiných jazyků.¹⁵² Huyn ji dokončil v Einsiedeln roku 1932.¹⁵³ Jeden exemplář poslal Svatému otci Piovi XI. a jeho sekretáři kardinálu Pacellimu, pozdějšímu Piu XII.¹⁵⁴ Pacelli ve svém děkovném dopise z 30. května 1933, Huynovi napsal:

„Vaše Exelence,

s radostí Vám mohu oznámit, že kniha Tajemné požehnání, kterou jste nedávno daroval Svatému Otci, se jeho Svatosti velmi zalíbila. Pevná zbožnost a hluboká znalost opravdové víry, která z ní vyzařuje, nepochybně přinesou bohaté ovoce v duchovním životě, jak si to přejete. Tuto naději ze všeho, co zde vzešlo z horlivého nadšení, nechť ještě více posilní milost apoštolského požehnání. Za exemplář mě samému přátelsky věnovaný srdečně děkuji a obratem s ujištěním přátelské ochoty podepisuji jako Vám oddaný kardinál Pacelli.“¹⁵⁵

Tajemné požehnání je výkladem níže uvedeného Huynova kongregačního požehnání.

Toto požehnání sestry denně recitují po ranní modlitbě u stolu.

¹⁴⁹ *Dopis Matky Rosy biskupu Kleinovi*, 1924. Archiv kongregace sester.

¹⁵⁰ *Životopis patriarchu Pavla Huyna (P.Jozafát)*. In: *Pavol Mária Jozef Anton Huyn*. s. 44.

¹⁵¹ *Úryvky ze života patriarchu Dr. Pavla Huyna (Poznámky sestry Anežky z roku 1947)*. In: *Dejiny kongregácie sestier tesiteliek*. 2011. s. 116.

¹⁵² HUYN, Pavel. *Tajomné požehnanie*. Přel. Viliam Val'a. 1.vyd. Bratislava: Lúč. 2005, s. 8. (dále jen HUYN, Pavel. *Tajomné požehnanie*)

¹⁵³ *Předmluva*. Tamtéž. s.12

¹⁵⁴ *Dějiny kongregácie sestier tesiteliek*. s. 116.

¹⁵⁵ HUYN, Pavel. *Tajomné požehnanie*. s. 9.

Deus vos benedicat,
Passionibus meis vos impleat.
Hac in vita doloribus Cordis mei patientis vivatis,
Altera in vita cum Corde meo in gloria coelesti
Sine fine gaudentis. Amen.

Ať vás Bůh požehná,
necht' vás naplní svým utrpením.
V tomto životě žijte bolestem mého trpícího Srdce
a ve věčném životě se s mým srdcem bez přestání radujte
v nebeské slávě. Amen.¹⁵⁶

Text *Tajemného požehnání* je rozdělen do čtyř samostatných částí.

I. část s názvem „*Ať vás Bůh požehná*“ obsahuje 9 rozjímání, která se ještě dělí do jednotlivých bodů. Rozjímání v této části jsou označena těmito názvy: *Stvoření, Hřích, Smrt, Osobní soud, Očistec, Peklo, Nebe, Konec světa*. O stvoření Pavel Huyn rozjímá takto:

Kdo jsme? Kdo jsem já? Stvoření. Začal jsem existovat a za chvíli na této zemi nebudu. Jsem stvoření, stvořil mě Bůh, jsem tedy jeho úplným vlastnictvím. Bůh může se mnou udělat, co chce.[...] Bůh mě udržuje v bytí. Můj život a má smrt zcela závisí na Bohu. Bůh mě na nic nepotřebuje, já ho potřebuji ke všemu. Jsem prach a popel. A tohoto ubohého tvora chce Bůh požehnat. Mně, který nepoužívá svůj rozum a svoje schopnosti k dobrému, ale k urážení Boha.[...] Urážel jsem Boha, zapříčinil jsem Bohu, který se stal člověkem, utrpení a bolest. [...] Když o tom rozjímáme, zmocňuje se nás tajemná touha trpět s tak dobrým Bohem, protože láska, chce být taková, jaký je milovaný.¹⁵⁷

II. část, nazvaná „*Necht' vás naplní svým utrpením*“ tvoří 10 rozjímání, která se věnují Kristovu pozemskému životu: *Vtělení, události Narození v Betlémě, Zjevení Páně, Ježíš 12letý v chrámě* a další.

III. část, uvedená jako „*Žijte v tomto životě bolestem trpícího Ježíšova Srdce*“ je sestavena z 12 rozjímání, které se zamýšlejí nad utrpením Krista od *Poslední večeře* až

¹⁵⁶ Tamtéž. s. 296.

¹⁵⁷ *Ať vás Bůh požehná*. První rozjímání, bod druhý. In: Huyn, Pavol. *Tajomné požehnanie*. s. 15.

po *Ukřižování*. Pozoruhodné je, že událostem v Getsemanech, Huyn věnuje prakticky čtyři celá rozjímání.

IV. část nese nejdelší název „*Ve věčném životě se s Ježíšovým srdcem bez přestání radujte v nebeské slávě*“. Jednotlivé kapitoly již nejsou nazvány rozjímání, ale nazírání, věnují se událostem po *Vzkříšení Krista, setkání s Marií Matkou Ježíšovou, Marií Magdalenou, Emauzskými učedníky, Zjevení Tomášovi* a další.

Z citací lze poznat, že Pavel Huyn se opíral o výroky ze Starého a Nového zákona, dále také čerpal z děl sv. Augustina, sv. Bernarda, sv. Tomáše Akvinského, sv. Jana Zlatoústého, sv. Jana od Kříže, Tomáše Kempenského a dalších.¹⁵⁸

4.2. Mužská větev Kongregace těšitelů

Těšitelé a Matka Rosa

V roce 1920 přišel za Matkou Rosou P. Josef Litomiský, český kněz působící ve Vídni. Již delší dobu se zabýval myšlenkou vstoupit do nějakého kontemplativního řádu.¹⁵⁹ Když slyšel o spiritualitě Kongregace sester těšitelek, uvědomil si, že zrovna něco takového by odpovídalo jeho touze: bdít s Ježíšem a být mu útěchou v jeho smrtelnému zápase, pracovat pro záchranu nesmrtelných duší a nabídnout se mu jako oběť smíru.¹⁶⁰

Matka Rosa věděla, jak je důležité starat se o Boží dílo. Viděla, že v otci Litomiském klíčí dobro, a proto ho podporovala na cestě, na kterou ho povolal Bůh. V roce 1920 mu napsala.¹⁶¹

„Jste miláček Ježíšova Srdce, šťastný Jan! Brzy už budete odpočívat na srdci svého Mistra. Pracujte, trpte a obětujte se!. Posílám Vám naše stanovy a výklad, prohlédněte si to, upravte podle vašeho mínění...Píšete, že jste dostal od biskupa povolení začít na zkoušku. To je už víc jak dost! Tak tedy hned začněte!“¹⁶²

V jiném dopise z téhož roku Matka Rosa adresovala Josefu Litomiskému tato slova:

¹⁵⁸ Srov. Poznámky ke třetí části. Tamtéž. s. 260.

¹⁵⁹ Srov. SEBÍŇOVÁ, Elena. *Kříž je mou radostí*. s. 69.

¹⁶⁰ Tamtéž. s. 69.

¹⁶¹ SEBÍŇOVÁ, Elena. *Dávám všechno*. 1. vyd. Bratislava: Oto Neméth, 2007, s. 87.

¹⁶² Tamtéž. s. 87.

„Nebojte se ničeho a důvěřujte Bohu. Přijdou ještě horší věci, protože založit mužskou kongregaci není možné na slabém základě, ta musí mít základy hlubší než ženská kongregace, protože bude viditelnější.“¹⁶³

Těšitelé a Pavel Huyn

Velkým Huynovým přáním bylo stát se bratrem těшитelem.¹⁶⁴ Sám by velmi rád vstoupil do této kongregace, což mu však nebylo umožněno, zřejmě z politických důvodů.¹⁶⁵ Byl při zakládání kongregace těšitelů, nějakou dobu u nich bydlel ve Vídni a dělal prvním bratrům novicmistra.¹⁶⁶ V dopise, který píše Pavel Huyn Matce Rose 24. prosince 1921 z Říma, se zmiňuje o kongregaci těšitelů:

Minulý týden jsem hovořil se Svatým Otcem o založení mužské kongregace těšitelů-Litomiský, žádost zatím není vyřízená. Modleme se za to. Když jsem řekl Sv. Otcí, že Vaše kongregace byla založena v Brně a podobně, že Litomiský chce též začít, Sv. Otec hned pověděl: „Vím“. Modleme se, aby byla ta věc brzy vyřízena.¹⁶⁷

Z korespondence mezi Pavlem Huynem a Josefem Litomiským, zakladatelem kongregace těšitelů se zachovalo několik dopisů, které pocházejí z let 1923–1934. Takto Pavel Huyn psal z Říma Josefu Litomiskému v dopise z 13. prosince 1927:

Vysoce důstojný otče generále, superiore, milý otče Litomiský, [...] Mám velkou radost a děkuji Pánu Bohu, že jste získali po velkých těžkostech, námahách a utrpeních, poutní místo Marianku. Bude tomu asi 22 roků, co jsem prosil Pána Boha, abych před svou smrtí viděl osoby, které žijí, aby těšily našeho trpícího Spasitele na Olivové hoře. Bohu díky činí to Vaše kongregace a kongregace těšitelů. [...].

Z celého srdce Vám a všem žehnám požehnáním těšitelů, se srdečnou úctou, Vám otče generále, úplně oddaný patriarcha Pavel Huyn.¹⁶⁸

¹⁶³ Úryvky z listů velebné Matky P. Jozefovi Litomiskému. In: *Dejiny kongregácie sestier Tesiteliek*. .s.70.

¹⁶⁴ Srov. Josef Riva vzpomíná na patriarchu Huyna. In: *Pavol Mária Jozef Anton Huyn*. s. 91.

¹⁶⁵ Huyn – přednáška. doc. s. 7.

¹⁶⁶ Úryvky ze života patriarchy Dr. Pavla Huyna (Poznámky sestry. Anežky z r. 1947) In: *Dejiny Kongregácie sestier tesiteliek*. s. 115.

¹⁶⁷ *Pavol Mária Jozef Anton Huyn*. s. 78.

¹⁶⁸ *Listy patriarchu Huyna genrálovi bratov tešitel'ov P. Litomiskému*. In: *Dejiny kongregácie sestier tesiteliek*. s. 124–125.

Jan Josef Litomiský

Narodil se 2. 3. 1888 v Hoříněvsi. Pocházel z velmi chudých poměrů a spolu se dvěma bratry byl vychováván ve víře.¹⁶⁹ V Josefově životě hrála významnou roli Panna Maria, jeho rodina totiž chodívala pravidelně na poutě do Staré Boleslavi. V roce 1910 vstoupil do Arcibiskupského semináře v Praze. Kněžské svěcení přijal 12. 7. 1914 v Praze. Poté působil v Jáchymově, Petrovicích a Kněževsi.¹⁷⁰

Jeho charisma a inteligence, které se projevovaly v pastoraci, si všiml tehdejší pražský arcibiskup Pavel Huyn, který chtěl tohoto nadaného kněze poslat na další studium do Vídně. Nikdo tehdy netušil, že toto nové působiště bude pro otce Josefa místem Božích vnuknutí.¹⁷¹ Po dobu studií působil v kostele Nejsvětějšího Vykupitele v Rennwegu a věnoval se pastoraci českých a slovenských katolíků. Bylo to v době 1. světové války, kdy Josef Litomiský působil též ve vídeňských nemocnicích, zde zpovídal převážně slovenské vojáky.¹⁷²

V raněných vojácích a v těch, které tížilo břemeno choroby, viděl trpícího Krista. Nejvíce ho trápilo, že viděl umírat lidi, kteří se nesmířili s Bohem. Válkou způsobený duchovní a morální úpadek v něm zrodil touhu přinášet Bohu náhradu za hříchy, které urážejí jeho lásku a ničí lidskou důstojnost. Zdá se, že právě v tomto období vnikal budoucí zakladatel hlouběji do tajemství Kristova utrpení v Getsemanské zahradě. Stále více a silněji zaznívala v jeho srdci Ježíšova prosba: „Zůstaňte zde a bděte se mnou“.¹⁷³

Vznik kongregace těšitelů

V únoru 1922 papež Pius XI. přijal Josefa Litomiského¹⁷⁴ a vyhověl jeho žádosti a dal souhlas k založení nové řeholní společnosti těšitelů. Ještě téhož roku se kongregace

¹⁶⁹ BENEŠOVÁ, Václava. *Josef Jan Litomiský (1888–1956)*. [online] Česká sekce Vatikánského rozhlasu. (4. 9. 2012) [2017-02-17]. <<http://www.radvaticana.cz/clanek>>. (dále jen BENEŠOVÁ, Václava. *Josef Jan Litomiský*)

¹⁷⁰ Tamtéž.

¹⁷¹ KRYSZTOFOWICZ, Michal, CCG. M. *Božia pochodeň. Život a dielo P. Jozefa Litomiského*. Postscriptum: Bratislava, 2016. str. 19. (dále jen: KRYSZTOFOWICZ. *Božia pochodeň*).

¹⁷² BENEŠOVÁ, Václava. *Josef Jan Litomiský*.

¹⁷³ KRYSZTOFOWICZ. *Božia pochodeň*. s. 21.

¹⁷⁴ O duchovní genialitě pátera Litomiského svědčí i skutečnost, že *Konstituce těšitelů* vytvářejí

dočkala schválení svých stanov.¹⁷⁵ S papežským požehnáním ze dne 12. února 1922 August kardinál Piffel, arcibiskup Vídně, 7. dubna 1922, v den svátku Sedmibolestné Panny Marie kanonicky ustanovil novou Kongregaci bratrů z Getseman¹⁷⁶ a páter Josef Litomiský se stal prvním generálním představeným. Kromě mateřského domu ve Vídni¹⁷⁷ a domu noviciátu v Tullnerbachu, vzniká provincie česká¹⁷⁸, slovenská a dokonce i na Olivové hoře v Jeruzalémě.¹⁷⁹

4.3. Laické společenství těšitelů a těšitelek

Otec biskup Huyn již v roce 1916 založil v Brně Bratrstvo trpícího Srdce Ježíšova. Jeho úmyslem bylo získávat pro spiritualitu smíru a útěchy trpícímu Spasiteli také zbožné křesťany žijící ve světě. Společenství participuje na spiritualitě a duchovní tradici Kongregace sester těšitelek.¹⁸⁰ Ve své duchovní závěti z roku 1943 Huyn píše tato slova:

Jako mě těší, že obě dvě kongregace přispívají k útěše trpícího Srdce Ježíšova, tak mi dělá starost, že mnou založené Bratrstvo trpícího Spasitele na Olivové hoře se málo rozvíjí, alepoň pokud vím. Když jsem byl biskupem v Brně, byla mnou do Bratrstva přijatá kněžna Marie Belcredi. Když jsem byl ve Švýcarsku v Ingenbohlu, zřídil jsem kanonicky toto Bratrstvo v Tereziáně a ve farnosti Zurich-Rehalp, mnoho členů získala jedna křížová sestra ve výchovném ústavu „Ráj v Ingenbolu“. V tamnější tiskárně byly vytištěné stanovy bratrstva ve třech jazycích: německy, francouzsky, italsky [...]. Prosím sestry těšitelky, i bratry z Getseman, aby rozšiřovali toto bratrstvo. Velmi prosím o tuto věc.¹⁸¹

dokonalý souzvuk s poselstvím encykliky *Miserentissimus Redemptor* papeže Pia XI., která vyšla o šest let později než *Konstituce bratří*. In: KRYSZTOFOWICZ. *Božia pochodeň*. s. 30.

¹⁷⁵ BENEŠOVÁ, Václava. *Josef Jan Litomiský*.

¹⁷⁶ Latinsky: Congregatio Fratrum Consolatorum de Gethsemani – CCG. <<http://www.tesitelia.sk/>>.

¹⁷⁷ V roce 1991 bylo sídlo Kongregace bratrů přeloženo do Marianky na Slovensku. In: BENEŠOVÁ, Václava. *Těšitelé I*. [online]. Česká sekce Vatikánského rozhlasu, (11. 9. 2012) [cit. 2014-01-04]. Dostupné online. <<http://radivaticana.cz/clanek/>>. (dále jen BENEŠOVÁ, Václava. *Těšitelé I*.)

¹⁷⁸ V roce 1936 měla kongregace bratrů na 100 členů. V Čechách měli těšitelé před druhou světovou válkou své domy v Klokotech u Tábora, v Praze vznikl konvent na Malé Straně, odkud byl administrován kostel sv. Salvátora v Klementinu. Dále působili v Suchém Vrbném u Českých Budějovic, v České Kamenici a Nepomuku, na Moravě potom v Brně, Hrabáni a Ostrově-Nové Vsi. In: BENEŠOVÁ, Václava. *Těšitelé I*.

¹⁷⁹ Srov. *Zakladatel-P. Josef Litomiský/Tesitelia*. (16. 2. 2017) [2017-02-17]. <<http://www.tesitelia.sk/pater-josef-litomisky/>>.

¹⁸⁰ Srov. *Laické společenství trpícího Srdce Ježíšova*. In: *Kongregace sester Těšitelek*, 2011. s. 29.

¹⁸¹ *Dejiny kongregácie sestier tesiteliek*, s. 122.

Stanovy bratrstva

Původní Stanovy Bratrstva trpícího Srdce Ježíšova z roku 1916 jsou tvořeny pěti částmi, označenými jako paragrafy.

§ 1. *Účel bratrstva*: „Členové bratrstva zavazují se, že obětují celý svůj život k potěše Srdce Ježíšova na hoře olivetské a na kříži.“¹⁸²

§ 2. *Prostředky k dosažení tohoto cíle*. Nabádá se v nich k životu bez těžkého hříchu a k svědomitému plnění povinností svého stavu. Členům bratrstva se doporučuje svátost smíření jednou za měsíc, jednou ročně duchovní cvičení v délce tří dnů, každý pátek obětovat svaté přijímání k potěše Srdce Ježíšova, trávit na modlitbách hodinu od 11. do 12. v noci ze čtvrtku na pátek ke cti smrtelné úzkosti Kristovy, modlit se v pátek ve tři hodiny odpoledne ke cti pěti ran Páně. Tam, kde je, bratrstvo kanonicky ustanoveno, má být zřízen v kostele bratrský oltář, který má být ozdoben obrazem Vykupitele nebo Nejsvětějšího Srdce Ježíšova, měsíčně se pak koná na první pátek nebo první neděli u tohoto oltáře vhodná bratrská pobožnost.¹⁸³

*Mužští členové bratrstva, pamětlivi jeho účelu: zachraňovati duše – věnují svou obzvláštní péči mužské mládeži, starají se o sirotky, o hochy mravně ohrožené, shromažďují jinochy škole odrostlé v katolických spolcích pro jinochy, v mariánských družinách, aby je uchránili tolika nebezpečností hrozících jejich ctnosti, a vychovali z nich muže proniknuté katolickým duchem. Podobně starají se členky bratrstva o dívky.*¹⁸⁴

Bod 6 tohoto paragrafu připomíná členům péči o chudé nemocné a umírající, na konci je připojena modlitba ke vzbuzení dokonalé lítosti umírajícího.

§ 3. *O členech bratrstva*. Obsahuje podmínky pro členství v bratrstvu.

§ 4. *Uspořádání bratrstva*. Je tvořeno tímto nařízením:

¹⁸² *Stanovy bratrstva trpícího Srdce Ježíšova*. Tiskem benediktinské knihtiskárny v Brně, 1916. Archiv Kongregace sester Těšitelek v Rajhradě. (dále jen *Stanovy bratrstva*. 1916)

¹⁸³ Srov. tamtéž.

¹⁸⁴ Tamtéž § 3, bod 4.

„Ústřední správu bratrstva má brněnský biskupský Ordinariát, jenž jmenuje některého kněze ředitelem bratrstva. Diecéšní ústřední ředitel jmenuje pak duchovní ředitele jednotlivých pro diecézi stávajících bratrstev.“¹⁸⁵

§ 5. *Ochráncové bratrstva*. Vyjmenovává: Marii bolestnou Matku a Královnu mučedníků, anděla, který posiloval Krista v jeho smrtelné úzkosti na hoře olivetské a blahoslavenou Markétu Marii Alacoque.

Potom co se Pavel Huyn stal arcibiskupem a odešel do Prahy a nakonec z Čech, činnost bratrstva postupně zaniká.¹⁸⁶

4.4. Hynova péče o své duchovní dědictví v exilu a závěr jeho života

Odchod z Čech

Dne 4. října 1918 napsal arcibiskup Huyn poslední přednášku pro sestry, ve které hovořil o následování opuštěného, trpícího Krista. Jistě netušil, že sestrám z Prahy píše naposledy. Pak odcestoval na apoštolské cesty a v Chebu dostal chřipkový zápal plic.¹⁸⁷ Rubrika časopisu *Den* ze 17. října 1918 o tom píše:

„Arcibiskup kníže Huyn onemocněl. Z Chebu nás 16. tohoto měsíce informovali: Arcibiskup kníže Huyn, který v Chebu uděloval svátost biřmování onemocněl španělskou chřipkou. Chřipka si vyžádala v našem městě oběti na životech. Koncem minulého týdne dosahoval počet úmrtí už 60 osob. Začátkem tohoto týdne se číslo blíží k 100. Poslední údaje o počtu obyvatel hovoří o tom, že oproti 8 novorozencům je 67 úmrtí.“¹⁸⁸

Právě v těch dnech nastal politický převrat. Když se Huynův zdravotní stav zlepšil, lékař mu doporučil léčení ve Švýcarsku. Arcibiskup Huyn dal generálnímu vikáři potřebné pravomoci, zaslal nové vládě blahopřání ke zvolení a požádal o dovození vycestovat, s úmyslem zůstat v písemném kontaktu s arcidiecézí a vrátit se, až mu to zdravotní stav

¹⁸⁵ *Stanovy bratrstva*. 1916.

¹⁸⁶ Činnost bratrstva byla obnovena v roce 1997, kdy kardinál Miloslav Vlk potvrdil zřizovací listinou *Společenství trpícího srdce Ježíšova*, které navázalo na původní bratrstva. V současné době má více než 500 členů: na Moravě, Slovensku a v Polsku. Členové se pravidelně schází na formačních setkáních a mají svou vlastní organizační strukturu. Vydávají svůj časopis názvem *Getsemani*.

¹⁸⁷ *Dejiny kongregácie sestier tešiteliek*. s. 112.

¹⁸⁸ *Životopis Pavla Huyna (od P. Josafáta, CCG)*. In: *Dejiny kongregácie sestier tešiteliek*. s. 100.

dovolí.¹⁸⁹ Dříve než byla tato žádost o vycestování vyřízena, dostal dopis z vídeňské nunciatury, ve které bylo projevené přání Svaté Stolice s vědomím vlády, aby se arcibiskup v důsledku politického převratu zdržoval mimo území Československé republiky.¹⁹⁰

Dne 19. listopadu 1918 odjel Huyn z Chebu a z Čech, aby se již nikdy nevrátil. Nejdříve se léčil ve švýcarském Curychu a pak našel útočiště u řeholních sester v Ingebohlu. Papež Benedikt XV. zaslal 16. července 1919 Huynovi dopis tohoto znění, na jehož základě arcibiskup Huyn z politických důvodů rezignoval.

„Víme, že jsi Svaté stolici velmi oddaný a velmi dbáš o blaho své arcidiecéze, kterou jsme ti svěřili. Proto Tě s důvěrou žádáme, abys rozumně popřemýšlel, v jakém stavu je Tvé stádo. Dobře si pamatujeme Tvou bedlivost a starostlivost, s jakou ses mu věnoval, když jsi tam mohl zůstat. Nebylo to skutečně z jiného důvodu, když jsme Ti později, kvůli změně společenských poměrů, radili, abys z arcidiecéze odešel, a dali jsme Ti za zástupce apoštolského administrátora, bratra Josefa Doubravu, aby se staral o Tvoje stádo... Vzhledem k těmto okolnostem a z dosud trvající příčiny Tě, milý bratře, žádáme, abys zvážil, jestli by nebylo lépe, kdyby ses vzdal svého úřadu...“¹⁹¹

Dne 4. září 1919 byla jeho rezignace oznámena prostřednictvím nuncia ve Vídni svěřivšímu biskupovi a děkanovi kapituly ThDr. J. Sedlákoví.¹⁹² Dne 6. září byl Huyn jmenován titulárním arcibiskupem ze Sardie. Žil pak v Římě a 13. června 1921 byl jmenován titulárním patriarchou alexandrijským a asistentem papežského trůnu. Z Říma odjel do jižního Tyrolska, kde našel trvalý útulek v benediktinském klášteře v Griesu na předměstí Bolzana.¹⁹³

Hned po své rezignaci, píše Huyn Matce Rose zakladatelce Kongregace těšitelék Božského Srdce Ježíšova dopis, kde hovoří o utrpení, které přijal z Božích rukou, a že si je vědomý, že to Bůh po něm žádá.¹⁹⁴ V *Dejinách kongregácie sestier tešiteliek* o tom čteme:

¹⁸⁹ Srov. Úryvky ze života patriarchu Dr. Pavla Huyna (poznámky sestry Anežky z r. 1947). In: *Dejiny kongregácie sestier tesiteliek*. s. 112.

¹⁹⁰ Tamtéž. s. 112.

¹⁹¹ HUYN, Paul. *Tajomné požehnanie*. s. 5.

¹⁹² *Biskupství brněnské*. Kolektiv autorů. 2. vyd. Brno: Biskupství brněnské, 2016. s. 42.

¹⁹³ *Biskupství brněnské* s. 42.

¹⁹⁴ *Dejiny kongregácie sestier tesiteliek*. s. 102.

„Byl v nejlepším věku, měl 51 let, Bůh od něho žádal, aby nesl tento kříž, kterým se začala jeho 25 letá Olivová hora a křížová cesta. Měl činorodou povahu, energickou až prudkou, svůj úřad zastával s velkou precizností a najednou byl nepotřebný...“¹⁹⁵

Komunikace se sestrami

Přes všechny své obtíže se Pavel Huyn cítil být spojený se svou kongregací, s níž se snažil být nablízku alespoň prostřednictvím dopisů, které psal Matce Rose. Sekretářka Matky rosy sestra Anežka k tomu dodává:

„ V trpícím Spasiteli tak velmi miloval malou kongregaci těšitelek, kterou už nikdy neviděl. Pro cenzuru bylo dopisování velmi omezené [...] měl starost o její duchovní a materiální blaho v poválečných letech.“¹⁹⁶ Vlivem nejistých poměrů té doby se mnohé dopisy ztratily, zvláště pak v období druhé světové války. Huyn se určitou dobu dokonce domníval, že sestry s ním komunikaci přerušily samy a byl proto v nejistotě. Ve svém dopise z roku 1921 Huyn píše Matce Rose z Říma:

„ Ctihodná Matko, zasílám Vám a všem milým sestram blahopřání k svátkům a svoje požehnání. Denně na Vás, Váš klášter a na sestry myslím. V těchto dnech jsem slyšel, že P. Šustek je v semináři regentem. Doufám, že o mši svatou je v klášteře postaráno?! Mohu mít naději, že v novém roce bude otevřená filiálka kongregace?!“¹⁹⁷

Setkání s Matkou Rosou

Pavel Huyn od roku 1921 do 1934 působil v Římě, zastával zde úřad vizitátora farností. Do listopadu roku 1934 byl kapitulním vikářem Lateránské kapituly. Byl prezidentem vícerých kanonizačních procesů na blahořečení, mezi nimi i papeže Pia X., proces trval přesně dva roky. V roce 1930 přicestovala Matka Rosa se sestrou Anežkou do Říma, na audienci k papeži Piu XI, bylo to 28. dubna 1930. Při té příležitosti se setkala také s Pavlem Huynem.

¹⁹⁵ Tamtéž. s. 102.

¹⁹⁶ Pavol Mária Jozef Anton Huyn. s. 72.

¹⁹⁷ Tamtéž. s. 78.

Huyn toto radostné setkání reflektuje ve svém dopise, zaslaném Matce Rose z Říma 17. května 1930.

Korunou všeho byla památná audience u Sv. Otce 28. dubna dopoledne. Po mých zprávách o kongregaci mi Sv. Otec pověděl: „Všechno to, co říkáte je pěkné“. A pak, když jste přišly, požehnal Vás, i celou kongregaci a na moji poznámku, že doufám, že jsme naší návštěvou, svými zprávami o kongregaci těšiteltek, udělali Jeho Svatosti radost, Sv. Otec poznamenal: „Udělali jste mi velkou radost!“ Zdůraznil jsem při audienci, že sestry byly založené a žijí úplně v duchu encykliky Jeho Svatosti ze dne 8. 5. 1928, kde Sv. Otec hovoří: „v tomto duchu smíru..., protože chtějí těšit Ježíšovo Srdce v Getsemanské zahradě, byly založeny kongregace...¹⁹⁸

V těchto letech Pavel Huyn trpěl finančními těžkostmi, když přišel o všechn svůj majetek, což se stalo politickými změnami a měnou peněz. Měl velmi malou penzi a byl odkázaný na milodary. Když ho v Římě navštívila Matka Rosa v roce 1930, trochu mu finančně vypomohla.¹⁹⁹ Josef Riva, Huynův osobní sluha, dodává: „V roce 1934 nedorozumění a závist Pavla Huyna přinutily, aby opustil Věčné město, stalo se tak s dovolením Svatého Otce.“²⁰⁰

Matka Rosa se s Pavlem Huynem setkala ještě jednou, bylo to jeho poslední setkání se sestrami těšitelkami, které se uskutečnilo v létě roku 1936, v benediktinském opatství v Kremmünsteru v horním Rakousku.²⁰¹

Přání posledního odpočinku

Od roku 1933 ve svých dopisech Pavel Huyn projevuje přání být po své smrti pochován u sester těšiteltek v Rajhradě. Dokazuje to jeho dopis z téhož roku, zaslaný Matce Rose z Einsiedeln:

„Když jsem byl po čas života odloučený od těšiteltek, chtěl bych, aby moje tělo odpočívalo u Vás. Je pro mě místo na hřbitově v Rajhradě? Chtěl bych to dát do svého testamentu.

¹⁹⁸ Dopis Pavla Huyna Velebné Matce Rose ze dne 17. 5. 1930. In: Pavol Mária Jozef Anton Huyn. s. 79–80.

¹⁹⁹ Životopis Pavla Huyna (od P. Josafáta, CCG). In: Dejiny kongregácie sestier tesiteliek. s. 103.

²⁰⁰ Dopis Josefa Rivy monsignorovi Jozefu Kalsekovi, proboštovi a místnímu faráři v Bolzaně. 15.3. 1954. Archiv sester těšiteltek v Rajhradě.

²⁰¹ Úryvky ze života patriarchu, Dr. Pavla Huyna (Poznámky sestry Anežky z r. 1947). In: Pavol Mária Jozef Anton Huyn. s. 76.

Prosím o brzkou odpověď. Mám se dobře. ²⁰² Další zmínka tohoto charakteru se nachází v dopise Matce Rose z 22. června 1944: *„Čerpám velkou útěchu z toho, že najdu útočiště ve Vašem mateřinci. Kdy to bude a jestli to bude, ví jen Bůh.*“ ²⁰³ Ve svém dopise, z 15. března 1954, o tom hovoří také Josef Riva ²⁰⁴

„Přál si přestěhovat se na Moravu, do blízkosti Brna, (kde měla jedna řeholní kongregace, kterou on svého času jako brněnský biskup založil) v Rajhradě zřízený svůj mateřský dům. Sestry by byly šťastné, kdyby ho měly v jeho posledních letech života u sebe. Při navázání kontaktu s církevními kruhy v Brně a ostatními přáteli byl odrazený od toho, aby se v této oblasti usadil.“ ²⁰⁵

Další dopisy v období 2. světové války

Huynova starost o kongregaci se i nadále vyskytuje v jeho dopisech. V dopise z 27. srpna 1941 Matce Rose připomíná vděčnost za existenci kongregace a také vyjadřuje svou bolest z odloučení:

„Kéž jsou všechny Vaše sestry pravými těšitelkami Božského Srdce Ježíšova. To je naše společné přání, naše společná modlitba. Ze všech těžkostí kongregace povstala a trvá. To je dobré znamení. Velmi mě ale bolí, že já, který jsem stál při začátku kongregace, už 25 let jsem od ní vzdálený. Nestěžuji si, Bůh ví proč!“ ²⁰⁶

Pavel Huyn si pokládal za velkou čest, že právě on mohl založit Kongregaci sester těšitelek. Vyjadřuje to ve svém dopise, ze 17. července 1942, adresovaném *Velebné Matce* ²⁰⁷ a milým sestrám:

„Z celého srdce Vám děkuji za přání k mému zlatému kněžskému jubileu. Mohu jen děkovat za to, čím mě Bůh obdařil. K tomu zajisté patří velká, velmi velká milost, že jsem na přímluvu Panny Marie mohl přispět k založení těšitelek. Ony mi ulehčí okamžik posledního soudu. Jaká je to pro mě útěcha. Fotografie sester před vystavenou Svátostí

²⁰² *Dopis Pavla Huyna z Einsiedeln, bez data, z roku 1933. In: Pavol Mária Jozef Huyn. s. 81.*

²⁰³ *Dopis Pavla Huyna z 22. 6. 1944. tamtéž. s. 85.*

²⁰⁴ Josef Riva byl ve službách Pavla Huyna od roku 1921 až do jeho smrti.

²⁰⁵ *Dopis Josefa Rivy monsignoru Josefu Kalserovi proboštovi a místnímu faráři v Bolzaně. 15.3. 1954. Archiv sester těšitelek v Rajhradě.*

²⁰⁶ *Dopis Pavla Huyna Velebné Matce Rose ze dne 27. 8. 1941. Tamtéž. s. 82.*

²⁰⁷ Velebná Matka = Matka Rosa.

Oltární visí nad mou postelí. Je mi útěchou. Ano, žijme bolestem a útěše Ježíšova srdce.“²⁰⁸

Od zimy 1945 do března 1946 neměl Pavel Huyn o svých těšitelkách žádné zprávy. Věděl z novin, že fronta přešla už přes Moravu, proto měl o ně velkou starost. Ani ony nevěděly nic o panu patriarchovi, dokonce slyšely i nezaručené zprávy, že už zemřel. Dopisování přes hranice bylo v té době zakázané.²⁰⁹ Po té, co se k Huynovi dostala zpráva o smrti Matky Rosy, která zemřela 5. září 1945 v Rajhradě, 29. března 1946 píše sestrám těšitelkám tato slova:

„Bolestně se mě dotkla smrt Velebné Matky. Máme přímluvkyni v nebi. Její svatý život a smrt o tom svědčí. Též je mi líto, že kostel a klášter byly zničeny, ale Bohu díky, že se ani jedné z Vás nic nestalo. [...] Denně se modlím za kongregaci, je mou útěchou v životě i v hodině smrti a jak doufám, i při posledním soudu.“²¹⁰

Závěr života

Pavel Huyn roku 1934 odešel z Říma do Bolzana v jižním Tyrolsku, rodného města své matky. Tam našel útočiště v Josefsheimu, v řeholním domě milosrdných sester sv. Vincence, později v benediktinském opatství v Muri-Gries. Odtud se v prosinci 1945, pro zhoršený zdravotní stav přestěhoval do Marienlinik, nemocnice sester františkánek III. řádu. Zde po dlouhé a těžké nemoci zemřel 1. října 1946.²¹¹ Pohřební obřady konal 4. října 1946 pomocný tridentský biskup Oreste Rauzi (1888–1973), biskupem tridentské diecéze byl tehdy Carlo Ferrari. Pavel Huyn byl pochován v klášterní kryptě benediktinského opatství v Bolzano. V tamním městském oběžníku, který byl vydán v den jeho smrti, čteme tento epitaf:

Bojoval za Boží království s neporušenou vírou, s vroucí zbožností a nesmírnou láskou, těžkosti života snášel se svatým povznesením. Při své arcibiskupské hodnosti byl skromný a pokorný. Byl smířený s chudobou, spokojený v opuštěnosti, zemřel pod tíhou kříže, který dlouho nesl ve svém ušlechtilém srdci, otevřeném lásce Božskému Srdci a bližnímu. Nyní

²⁰⁸ *Dopis Pavla Huyna Velebné Matce a sestrám ze dne 17. 7. 1942.* In: Pavol Mária Josef Anton Huyn. s. 82–83.

²⁰⁹ *Úryvky ze života patriarchu Dr. Pavla Huyna (Poznámky sestry Anežky z r. 1947).* In: *Dejiny kongregácie sestier tešiteliek.* s. 119.

²¹⁰ *Dopis Pavla Huyna sestrám ze dne 29. 3. 1946.* In: Pavol Mária Josef Anton Huyn. s. 87.

²¹¹ HUYN, Paul. *Tajomné požehnanie.* s. 8.

*ve skromném hrobě očekává odměnu, život bez bolesti. Necht' jeho ušlechtilá duše odpočívá v Kristově světle a pokoji!*²¹²

Splněné přání

Ve dnech 30. 9. – 1. 10. 2016 Kongregace sester Těšitelek BSJ prožívala historickou událost, která byla naplněním posledního přání jejich zakladatele – biskupa Pavla Huyna. Chtěl být pochovaný mezi svými sestrami v Rajhradě.²¹³ Dne 30. 9. 2016 generální představená Matka Pavla Pichlerová spolu se sestrou Damiánou a s otcem Solčianským byli účastni při přenášení tělesných ostatků otce Pavla Huyna do nové cínovo-dřevěné rakve v Bolzanu.²¹⁴

V publikaci, vydané ke 240. výročí založení brněnské diecéze *Brněnské biskupství*, o tom čteme: „*V den sedmdesátého výročí úmrtí biskupa Huyna 1. října 2016 uložil brněnský biskup Vojtěch Cikrle tělesné ostatky svého předchůdce do kamenného sarkofágu v kostele Nejsvětějšího Srdce Ježíšova v Rajhradě u Brna. Bylo tak naplněno Huynovo přání spočinout u sester těšitelek Božského Srdce Ježíšova, jejichž kongregaci v roce 1915 založil.*“²¹⁵

²¹² *Životopis Pavla Huyna (od P. Jozafáta, CCG). In: Dejiny kongregácie sestier tesiteliek BSJ. s. 104.*

²¹³ *1.OKTÓBER-ARCIBISKUP PAVOL HUYN V RAJHRADE.* [online]. (14. 1. 2017) [2017-01-14]. <http://www.tesitelia.sk/2016/10/19/1-oktober-arcibiskup-pavol-huyn-v-rajhrade/>.

²¹⁴ Tamtéž.

²¹⁵ *Biskupství brněnské.* Kolektiv autorů. Brno: Brněnské biskupství. 2016. s. 42.

5. Závěr

Čím více člověk hledá a poznává Boží vůli, tím více poznává vlastní nicotu a Boží velebnost, tím více poznává, že Bůh ho nepotřebuje, že může ve své všemohoucnosti všechno vykonat skrze někoho jiného. A přece ve své nevyzpytatelné Prozřetelnosti a ve svém milosrdenství s velkou trpělivostí vychovává člověka pro službu Boží a chce ho použít k vykonání určitých záměrů. Svůj úkol - zasadit semínko kongregace těšitelek, být její oporou v jejím začátku, splnil. Biskup Huyn byl idealista a očekával od sester těšitelek, že budou proniknuté láskou k utrpení v duchu smíru. Šel do hloubky a do krajnosti. Začal sám od sebe, dá se říci, že byl zamilovaný do utrpení, do kříže.

Když se z politických důvodů, po vzniku Československé republiky, vzdal úřadu arcibiskupa, šířilo se o něm, že tak učinil ze zbabělosti, že opustil svoje stádo. Tento krok však udělal z podnětu papeže, který se po politickém převratu obával o jeho život. Pavel Huyn se mohl hájit, ale neudělal to, raději snášel trojnásobný kříž: odstoupení, pomluv a nečinnosti, k útěše trpícího Srdce Ježíšova. Biskup Huyn zažil mnoho zklamání, nepochopení, a to i od těch, pro které žil a obětoval se. Na něm vidíme, jakým způsobem může Bůh změnit toho, kdo se mu zcela odevzdá. Z prudké a rázné povahy může učinit pokorného člověka, který je ochoten zcela ustoupit ze scény a na mnoho let upadnout do zapomenutí.

Jeho horlivá, kříž milující povaha se odráží i v jeho přednáškách a dopisech sestřám, v nichž předpokládá, že jediným jejich přáním je trpět z lásky ke Kristu. I v těch nejradostnějších křesťanských pravdách nachází a rozvádí myšlenku utrpení a smíru. Z nich se dá poznat, jakým způsobem chápal poslání a charisma kongregace, které je spoluzakladatelem.

Charisma smíru a úcta k Božskému Srdci Ježíšovu, které se biskup Huyn snažil vštípit svým následovníkům, žije dále v obou kongregacích, těšitelů a těšitelek, jakož i v laickém společenství.

Kongregaci sester těšitelek tvoří v současné době dvě provincie, česká a slovenská. Na Slovensku působí tři komunity sester. Sídlo generální představené se nachází v mateřském klášteře v Rajhradě, zde také sídlí nejpočetnější komunita sester české provincie. Kostel Božského Srdce Ježíšova v Rajhradě slouží místním věřícím, konají se zde denně bohoslužby. Klášter je využíván hlavně v letních měsících těmi, kdo hledají ztišení a prohloubení duchovního života. Organizují se zde také duchovní cvičení a

obnovy pro laiky. V areálu kláštera v Rajhradě se nachází Dům léčby bolesti s hospicem sv. Josefa, jedná se o zdravotnické zařízení, které má 50 lůžek. Hospic vznikl rekonstrukcí vojenské ubytovny, první pacienti byli přijati do hospice 8. dubna 1999. V roce 2004 česká provincie Kongregace sester těšitelů zřídila v prostorách rajhradského kláštera domov pro seniory s názvem Dům Matky Rosy s kapacitou 40 lůžek. Kromě kláštera v Rajhradě má česká provincie ještě řeholní domy v Brně a v Praze, kde žijí a působí malé komunity sester.

Sestry působí v nemocnicích, hospicích, v agenturách domácí ošetrovatelské péče, v ústavech pro postižené děti. Součástí apoštolátu je i katecheze, sestry působí při výchově mládeže i ve farní pastoraci. Od roku 1948 sestry působí v Argentině v městě Rosario, tuto komunitu nyní tvoří domorodé sestry, které se věnují chudým. Dům sester je také místem exercicií a duchovních setkání věřících.

Kongregace bratrů těšitelů působí v současnosti hlavně v Polsku, kde bratři kromě farní pastorace vedou domy pro bezdomovce. Na Slovensku se bratři starají o duchovní správu poutního místa Marianka a kostel ve Zlatých Moravcích. Komunita bratrů ve Vídni se zaměřuje především na pastoraci krajanů v cizině. Ve všech svých domech a svěřených kostelích bratři pořádají pravidelné eucharistické adorace a duchovní cvičení pro veřejnost. Navštěvují také nemocné a vězně.

V posledních letech vzrostl počet věřících, kteří vstupují do laického společenství bratří a sester těšitelů a těšitelů. Život členů společenství se ničím vnějším neliší od způsobu života jiných věřících. Podle svých možností věnují čas eucharistické adoraci a bdění s Ježíšem, usilují o šíření úcty Božského Srdce Ježíšova, pomáhají nemocným a opuštěným.

Záměrem této práce bylo poukázat na význam duchovního odkazu biskupa Pavla Huyna, díky němuž žije a šíří se úcta k trpícímu Srdci Ježíšovu, kterou v církvi prožívají členové a členky kongregace sester a bratří těšitelů společně s laickým společenstvím.

Seznam použitých zkratek

BOB..... diecézní archiv Biskupství brněnského, fond Biskupská konzistoř Brno

BSJ.....Božské Srdce Ježíšovo

CCG.....Congregatio consolatricum getsemani, těšitelé

ČKD.....časopis katolického duchovenstva

DABB.....diecézní archiv Biskupství brněnského

SJ.....Societas Iesu, jezuité

OSA.....Ordo santi Augustini, augustiniáni

Seznam literatury

Prameny a literatura:

A) Prameny

Archivní prameny:

Archiv Kongregace sester Těšitelek v Rajhradě

Bezplatné ošetřování chudých nemocných v domácnosti. Brno: Občanská tiskárna, 1931.

COUDENHOVE-HONRICHS, Anežka. *Krátký životopis velebné Matky Rosy Vůjtěchové.* Opis rukopisu z roku 1946, pořízen v roce 1976. 24 s.

Dejiny kongregácie sestier tešitelek BSJ. 2011. 146 s.

Dopis biskupa Huyna prefektu Kongregace pro řeholníky Cagianu de Alzevedo z 12. 3. 1915, překlad do slovenštiny.

Dopis Matky Rosy biskupu Kleinovi. 1924.

Dopis Josefa Rivy monsignorovi Jozefu Kalserovi, proboštovi a místnímu faráři v Bolzaně. 15. 3. 1954.

Huyn, Pavel, biskup. *Kongregační požehnání.*

Huyn- přednáška.doc. Přednáška konaná 1. října 2016 v kostele Božského Srdce v Rajhradě při příležitosti uložení ostatků Pavla Huyna do tamního sarkofágu. 8 s.

Kronika kongregace I. díl – vznik a rozvoj kongregace. 347 s.

Kronika kongregace z roku 1966 obsahující retrospektivní zápisy z let 1914 – 1945.

Listy najdůstojnejšieho Pavla Huyna, alexandrijského patriarchu, spoluzakladateľa Kongregacie sestier tešitelek Božského Srdca Ježíšova 1916 –1918. 133 s. (obsahuje 62 dopisů sestrám)

Modlitby Kongregace sester těšitelek Božského Srdce Ježíšova. Rajhrad 1996. 51 s.

Nadpřirozený původ naší kongregace. Strojopis.

Pavol Mária Jozef Anton Huyn gróf, PhDr., ThDr., ICDr. (1868 –1946), 98 s.

Prozatímní Stanovy Kongregace Těšitelek Božského Srdce Ježíšova. Tiskem Papežské knihtiskárny benediktinů rajhradských. Brno. 1916. 20 s.

Stanovy a směrnice. Kongregace sester těšitelek Božského Srdce Ježíšova. Rajhrad 2012, 111 s.

VŮJTĚCHOVÁ, Rosa. *Vlastní životopis. Strojopis z roku 1939. 33 s.*

VŮJTĚCHOVÁ, Rosa. *Dějiny duše. Strojopis.*

VŮJTĚCHOVÁ, Rosa. *Direktář kongregace sester Těšitelek Božského Srdce Ježíšova sester chudých nemocných. 1929.*

VŮJTĚCHOVÁ, Rosa. *Dopisy. Strojopis.*

VŮJTĚCHOVÁ, Rosa. *Stanovy kongregace sester Těšitelek Božského Srdce Ježíšova sester chudých nemocných. 1928.*

VŮJTĚCHOVÁ, Rosa. *Výklad Stanov kongregace sester těšitelek Božského Srdce Ježíšova. 1930. Strojopis. 466 s.*

VŮJTĚCHOVÁ, Rosa. *Začátky kongregace. Strojopis.*

VŮJTĚCHOVÁ, Rosa. *Základní myšlenky kongregace. Strojopis.*

Diecézní archiv Biskupství brněnského v Rajhradě, fond Biskupská konzistoř

Brno:

inv. č. 10848, sign, kart. 2442. Kongregace “Těšitelek Božského Srdce Páně“ (Brno, Rajhrad), 1916-1950.

inv. č. 14497, sign. XII, kart. 3135. Těšitelky (Congregatio Consolatoaricum D. Cordis Jesu) – vložen tisk “Něco o kongregaci Těšitelek Božského Srdce Ježíšova 1928“, 1943.

Diecézní archiv Biskupství brněnského v Rajhradě, fond Biskupský ordinariát

Brno:

inv. č. 1095, sign. C 193/1, kart. 185. Stanovy družiny těšitelek Božského Srdce Páně. Schválený exemplář stanov.

inv. č. 1096, sign. C 193/2, kart. 185. Ritus accipiendi habitum sacrum in Congregatione Consolatricum Divini Cordis Jesu, concinatus ab Episcopo Brunensi Paolo 1916. 1916.

inv. č. 1097, sign. C 193/3, kart. 185. Zásvětná modlitba k Božskému Srdci Ježíšovu, pronesená biskupem Huynem. 1916.

inv. č. 1098, sign. C 193/4, kart. 185. Tisky: a) stanovy Družiny těšitelek Božského Srdce Páně. Brno 1915, český a německý exemplář, b) Prozatímní stanovy Kongregace těšitelek Božského Srdce Ježíšova. Brno. Český a německý exemplář. Připojen něm.koncept tisku z roku 1915.

inv. č. 1099, sign. C 193/5, kart. 185. Stanovy Družiny těšitelek Božského Srdce Páně. Schválený exemplář stanov. 1916.

inv. č. 1102, sign. C 193/8, kart. 185. Spolek pro domácí ošetřování chudých nemocných v Brně (prohlášení o vydržování těšitelek v Brně, přiložena tištěná výroční zpráva za rok 1915). 1913–1916.

inv. č. 1103, sign. C 193/9, kart. 185. Udělení plné moci od Kongregace pro řeholníky biskupovi Huynovi k založení kongregace 1915. Biskup Huyn protektorem kongregace 1916. 1915–1916.

inv. č. 1104, sign. C 193/10, kart. 185. Jednání o státní uznání rakouské a pak republikou. 1916–1917. 1929.

inv. č. 1105, sign. C 193/11, kart. 185. Jednání o papežském schválení konstitucí a o decretum laudis. 1939–1942.

inv. č. 1105, sign. C 193/11, kart. 185. s. 151. Opis ze dne 24. května 1939.

inv. č. 1106, sign. C193/11, kart.186. Výroční zprávy činnosti kongregace.

inv. č. 1109, sign. C 193/15, kart. 186. Nový mateřinec v Rajhradě (tam i sekularizace, Huynova závěť a poměry v řádě. 1924–1950.

inv. č. 2147, sign. H 189, kart. 443. Dr. Pavel Huyn, biskup brněnský, mj. (duchovní závěť pro Těšitelky, Těšitele a Bratrstvo trpícího Srdce Ježíšova), 1889–1947.

inv. č. 2155, sign. H 197, kart. 444. Spolek pro ošetřování nemocných (tištěné stanovy a výroční zprávy, 1907-1915. Usazení sester pro péči o chudobné nemocné (auxiliatrices de purgatorie) v Králově Poli, II/7, též K 280. 1914.

inv. č. 4530, sign. S 388/1d, kart. 622. I. diecézní synoda (1909) Usnesení ze zasedání synody, záznamy, návrhy a referáty k projednávaným konstitucím, 1909.

inv. č. 4531, sign. 388/1e, kart. 622. Protokoly ze zasedání (všeobecného, jednotlivých sekcí, požadavky a prosby synodálního duchovenstva), 1909.

Diecézní archiv Biskupství brněnského v Rajhradě, fond Farní úřad Telnice:

poř.č. 4., Ev. jedn. 9-10. I. brněnská synoda (23.–27. 8. 1909) + suplementum, 1909.

Národní archiv v Praze:

Fond Tereziánský ústav šlechtičen, Praha, TŠ, inv. č. 240, kart. 211(1-33), Natalie Huyn.

B) Literatura

Primární:

ARRUPE, P., a kol. *Božské Srdce Teologická reflexe*. Studijní texty. Olomouc-Velehrad: Centrum Aletti, 2002. 200 s.

BRAVENÁ, Noemi. *Ježíš Kristus, bratr a bližní jednají na mém místě. Zástupnost v teologii Dietricha Bonhoeffera*. Centrum pro náboženský a kulturní dialog při Husitské teologické fakultě Univerzity Karlovy v Praze. Edice Pontes Pragensis. Svazek 56, 1. vydání, Brno: Nakladatelství Luboš Marek, 2010. 190 s.

Biskupství brněnské. Kolektiv autorů. 1. vydání Brno: Biskupství brněnské, 2000. 129 s.

Biskupství brněnské. Kolektiv autorů. 2. vydání Brno: Biskupství brněnské, 2016. 176 s.

- BUBEN, M. POKORNÝ, Pavel R., *Encyklopedie českých a moravských pomocných (světících) biskupů (se suplementem sídelních biskupů)*, Praha: Nakladatelství Libri, 2014. 233 s.
- CHENAYE-DESBOIS DE LA, Aubert François-Alexandre, *Dictionnaire de la Noblesse*, 2. vydání, díl VIII, Paříž: 1774, 798 s.
- FIORES DE, S., GOFFI, T. *Slovník spirituality*. 1. vyd. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 1999. 1295 s.
- Getsemany*. Občasník laického spoločenstva tešiteľov a tesitelek BSJ, roč. XV. Č. 2/2016, vydává Odbojáři 324, 664 61 Rajhrad, ČR.
- GREGOROVICHOVÁ, Jitka. *Impulzy pro duchovní život z odkazu Matky Rosy Vůjtěchové. Reflexe o Božském Srdci Páně*. Olomouc, 2009. Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Cyrilometodějská teologická fakulta.
- HANUŠ, Jiří. *Malý slovník osobností českého katolicismu 20. století s antologií textů*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2005. 308 s.
- HLEDÍKOVÁ, Zdeňka. POLC, Jaroslav. *Pražské arcibiskupství 1344–1994*. Sborník statí o jeho působení a významu v české zemi. 1. vydání, Praha: Zvon České katolické nakladatelství, 1994. 380 s.
- HOŠEK, Stanislav. *Působení Kongregace sester těšitelek Božského Srdce Ježíšova v letech 1915–2014*. Brno 2014. Diplomová práce. Masarykova Univerzita, Pedagogická fakulta.
- HRUBÍK, František. Pavel kníže-arcibiskup Huyn, primas království Českého, metropolita pražský, ČKD, 1916/10, str. 596-602.
- HUYN, Paul. *Tajomné požehnanie*. Přel. Viliam Vaľa. 1. vyd. Bratislava: Lúč, 2005. 311 s.
- Kongregace sester Těšitelek Božského Srdce Ježíšova*. Rajhrad. Kongregace sester Těšitelek BSJ. 1. vyd. Rajhrad, 2011. 30 s.
- KOLÁČEK, Josef. *Rosa. Marie Rosa Vůjtěchová 1876–1945 zakladatelka sester Těšitelek B.S.P.* 1. vydání, vydaly vlastním nákladem sestry Těšitelky (Suore

Consolatrici–I-70050 Trani, piazzale Padre Pio 3; ČS-614 00 Brno-Husovice, Nováčkova 52), Řím: Tipografia Esse-Gi-Esse, 1990. 371 s.

KOUDELKOVÁ, Jana. *Rodina Lažanských, jejich panství v Chýších*. Plzeň. 2011. Bakalářská práce. Západočeská Univerzita. Pedagogická fakulta.

KUBÍČKOVÁ, Jana. *Stavby nových farních chrámů v Brně v období 1890–1935: inovace katolického milieu?* Brno, 2016. Dizertační práce. Masarykova univerzita. Filozofická fakulta.

KRYSZTOFOWICZ, Michal. M. CCG. *Božia pochodeň. Život a dielo P. Jozefa Litomiského*. 1. vyd. Bratislava: PostScriptum, 2016. 80 s.

LADAME, Jean. *Srdce Ježíšovo, srdce plné lásky*. 1. vydání. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 1996. 167 s.

LEÓN-DUFOUR, Xavier. *Slovník biblické teologie*. Český překlad 5. vydání z roku 1981. Řím: Velehrad-Křesťanská akademie, 1992. 658 s.

LEV XIII. *Annum Sacrum [O zasvěcení nejsvětějšímu Srdci]*. In ALTRICHTER, Michal (red.). *Božské Srdce*. 1. vyd. Velehrad: Refugium Velehrad-Roma, 2002. 200 s.

MALÍŘ, Jiří, a kol. *Biografický slovník poslanců moravského zemského sněmu v letech 1861–1918*, 1. vydání. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2012. 887 s.

MARTINÉZ-GYAOL, Nurya Fernández. *Retorno de amor. Teología, historia y espiritualidad de la reparación*. Salamanca: Ediciones Sígueme, 2008, 368 s.

MAŠEK, Petr. *Šlechtické rody v Čechách, na Moravě a ve Slezsku od Bílé hory do současnosti*. Díl I. A – M, 1. vydání, Praha: Nakladatelství Argo, 2008, 668 s.

MICHÁLKOVÁ, Marie. *Úcta k nejsvětějšímu Srdci Ježíšovu*. Olomouc 2011. Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci. Cyrilometodějská teologická fakulta.

OTTO, J. *Ottův slovník naučný. Ilustrovaná encyklopedie obecných vědomostí*. 28 díl, doplňky, vydavatel a nakladatel J. Otto v Praze, 1909. 1149 s.

Österreichisches Biographisches Lexicon 1815-1950, Band 3, Wien: Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften, 1965, 480 s.

- PIUS XI. *Miserentissimus Redemptor [O smíru, jímž jsme všichni povinni nejsvětějšímu Srdci Ježíšovu]*. In: ALTRICHTER, Michal (red.). *Božské Srdce*. 1 vyd. Velehrad: Refugium Velehrad-Roma, 2002. 200 s.
- PIUS XII. *Haurietis aquas [O úctě k božskému Srdci Ježíšovu: budete čerpat vodu]*. In ALTRICHTER, Michal (red.) *Božské Srdce*. 1. vyd. Velehrad: Refugium Velehrad-Roma, 2002. 200 s.
- POSPÍŠIL, C. V. *Ježíš z Nazareta, Pán a Spasitel*. 3. vydání. Praha: Krystal OP, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2006. 415 s.
- RATZINGER, Joseph. *Hledět na probodeného. Pokus o spirituální kristologii*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 1996. 100 s.
- RATZINGER, Josef. *Úvod do křesťanství*. 1. vydání. Brno: Nakladatelství Petrov, 1991. 256 s.
- Řehole sv. Augustina*. CGA. Řím: 1994. 15 s.
- SEBÍŇOVÁ, Elena. *Kříž je mou radostí. Životní příběh Matky Rosy Vůjtěchové*. 1. vyd. AD, 2015. 109 s.
- Srdce Ježíšovo. Teologie-symbol-dějiny*. Sborník z konference konané na Vranově u Brna 30. ledna 2002. Ústí nad Labem: Nakladatelství Albis international, 2005. 230 s.
- ŠMÍD, Marek. *Vatikán a první světová válka. Proměny zahraniční politiky Svatého stolce v letech 1914–1918*. 1. vydání. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2016. 127 s.
- ÚŘEDNÍČEK, František. *Skrytý poklad Pobožnost k Božskému Srdci Páně*. 1. vyd. Olomouc: Centrum Aletti, 2010. 129 s.
- WURZBACH, Constantin von. *Biographisches Lexicon des Kaiserthums Oesterreich*. 9. Theil. Kaiserlich-königliche Hof-und Staatsdruckerei: Wien, 1863, 503 s.
- VYMĚTAL, Jan. *Nejsvětější Srdce Ježíšovo ve vybraných dokumentech magisteria*. Olomouc 2012. Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci. Cyrilometodějská teologická fakulta.

Sekundární:

ALBANESI, Nicola. *Cur Deus homo: la logica della redenzione. Studio sulla teoria della soddisfazione di S. Anselmo arcivescovo di Canterbury*. Roma: Editrice Pontificia Università Gregoriana, 2002. 240 s.

Blázni pro Boha. Řeholní život v České republice. Konference vyšších řeholních představených. Olomouc: 2016. 155 s.

BOHÁČ, Zdeněk. *Atlas církevních dějin českých zemí 1918–1999*, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 1999. 175 s.

Enciclopedia dei Papi (Innocenzo VIII, Giovanni Paolo II), Consilio scientifico. Roma: Prestampa Romagraf S.R.I., 2000, 743 s.

FOLTÝN, Dušan a kol. *Encyklopedie moravských a slezských klášterů*. 1. vyd. Praha: Libri, 2005. 878 s.

FORMÁNEK, Jakub. *ThDr. Antonín Podlaha – kněz, vědec, učitel*. Praha, 2015. Diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze. Pedagogická fakulta.

GELMI, Josef. *Papežové*. 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 1994. 326 s.

HALÍKOVÁ, Pavla. *Sv. František jako inspirace pro charisma smíru u Sester Neposkvrněného Početí Panny Marie III. řádu sv. Františka z Assisi*. Olomouc 2007. Univerzita Palackého v Olomouci. Cyrilometodějská teologická fakulta.

HRUDIČKA, Alois. *Topografie diecese brněnské*. Brno: Papežské knihtiskárny benediktinů rajhradských, 1908. 814 s.

HRUDÍKOVÁ, Mirjam. *Řeholní život v českých zemích: řeholní řády a kongregace, sekulární instituty a společnosti apoštolského života v České republice*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 1997. 319 s.

JAN PAVEL II. *Salvifici doloris [O křesťanském smyslu lidského utrpení]*. Přel. Irena Čerbáková. 1 vyd. Praha: Zvon, 1995. 49 s.

KADLEC, Jaroslav. *Přehled českých církevních dějin*, 2. díl, Ofsetový reprint podle vyd. z roku 1987, Praha: Zvon, 1991. 281 s.

ONDRÁČKOVÁ, Silvestra. *Kancionál Cesta k věčné spáse jako hymnologický pramen*. Brno 2007. Bakalářská práce. Masarykova Univerzita. Filosofická fakulta.

SEBÍŇOVÁ, Elena. *Dávám všetko*. 1. vyd. Bratislava: Oto Neméth, 2007. 215 s.

SEBÍŇOVÁ, Elena. *Tajemná Radosť.: Životopis Matky Rózy Vújtěchovej Zakladateľky kongregacie Sestier Tešiteliek Božského Srdca Ježíšovho*. 1. vyd. Bratislava: Lúč, vydavateľské družstvo, 2001. 229 s.

SCHMID, Max. *Vrchol úcty k Srdci Ježíšovu. Příručka pro smírné oběti*. Přeložily sestry Neposkvrněného Početí Panny Marie v Přerově. Vyškov: Knihotiskárna F. Obziny, 1924. 558 s.

ŠEBEK, Jaroslav. *Papežové moderního věku*. 2. vyd. Havlíčkův Brod: Nakladatelství Čas, 2015. 238 s.

ŠPIDLÍK, Tomáš. *Prameny světla*. Řím: Velehrad – křesťanská akademie, 1981. 492 s.

Internetové zdroje:

BENEŠOVÁ, Václava. *Josef Václav Litomiský* [online]. Česká sekce Vatikánského rozhlasu, (4. 9. 2012) [cit. 2017-03-19]. Dostupné z: <<http://radovaticana.cz/clanek>>.

BENEŠOVÁ, Václava. *Těšitelé I*. [online]. Česká sekce Vatikánského rozhlasu. (19. 3. 2017) [cit. 2017-03-19]. Dostupné z: <<http://radivovaticana.cz/clanek>>.

Brněnské biskupství [online], [cit. 2017-01-05]. Dostupné z: <<http://www.biskupství.cz/>>.

Kongregace sester Těšitelék Božského Srdce Ježíšova. [online]. [cit. 2017-01-12]. Dostupné z: <<http://www.sestrytesitelky.eu/>>.

Kongregácia sestier Tesiteliek Božského Srdca Ježíšovho [online]. [cit. 2017-01-12]. Dostupné z: <<http://www.tesitelky.eu/>>.

Kongregacia bratov Tešitel'ov z Getseman [online]. [cit. 2017-01-14] Dostupné z: <<http://www.tesitelia.sk/>>.

Seznam příloh

A) Textové přílohy:

Příloha č. 1: Doporučené modlitby sester těšitelek při oblékání hábitu.

Příloha č. 2: Společná ranní modlitba sester těšitelek.

B) Obrazové přílohy:

Obr. příloha č. 1: Biskup Pavel Huyn.

Obr. příloha č. 2: Zakladatelka kongregace Matka Rosa Vůjtěchová.

Obr. příloha č. 3: Klášter sester těšitelek v Rajhradě před druhou světovou válkou.

Obr. příloha č. 4: Slavnost uložení tělesných ostatků Pavla Huyna do sarkofágu dne 1. října 2016. Kostel Božského Srdce Ježíšova v Rajhradě.

Obr. příloha: Sarkofág s tělesnými ostatky Pavla Huyna.

Obr. příloha: Klášter sester těšitelek v Rajhradě.

Textová příloha č. 1.

DOPORUČENÉ MODLITBY SESTER TĚŠITELEK PŘI OBLÉKÁNÍ HÁBITU.

Zdroj: *Modlitby Kongregace sester Těšitelek Božského srdce Ježíšova*, archiv Kongregace. Rajhrad. 1996.

Při obouvání obuvi: Dej mi, pane Ježíši, abych kráčela za tebou po Tvé křížové cestě.

Při umývání: Očisti, Pane, mou duši i tělo svou přesvatou krví a vodou, které tekly z tvého Nejsvětějšího Srdce.

Při hábitu: Ozdob, Pane, mou duši rouchem milosti, abych směla vejít na hostinu Beránkovu.

Při řemenu: Spoutaný Ježíši, připevni mě k sobě pouty lásky, chudoby, čistoty a poslušnosti.

Při límečku: Můj Ježíši, dej mi, abych byla pravou obětí smíru.

Při závoji: Pane, učiň ze mě druhou Veroniku, abych mohla stírat Tvůj krvavý pot.

Při růženci: S Tebou chci, Pane, trpět a umírat. Odevzdávám se do ochrany Tvé Matky.

Při medailce: Vtiskni, Pane, do mé duše svůj trpící obraz a uděl mi svého Ducha.

Při prstenu: Líbám pouta, která mě spojila s Tebou, můj trpící Spasiteli.

Textová příloha č. 2.

SPOLEČNÁ RANNÍ MODLITBA SESTER TĚŠITELEK.

Zdroj: *Modlitby Kongregace sester Těšitelek Božského srdce Ježíšova*, archiv Kongregace, Rajhrad 1996.

Ve jménu nejsvětější nerozdílné Trojice, pod ochranou Panny Marie začínáme tento den, abychom Boha nade všechno milovaly, jeho vůli plnily a těšily Božské Srdce Ježíšovo, kterému se přinášíme v obět' smíru.

Klaníme se Tobě, trojjediný Bože, uznáváme Tebe za svého nejvyššího Pána a Boha. Z celého srdce Ti děkujeme, že jsi nás stvořil, vykoupil, posvětil, ke službě své nás povolal a tuto noc ochraňoval. Tobě, Králi věků nesmrtelnému, neviditelnému, jedinému Bohu, buď čest a sláva navěky!

Jako jsi, můj Vykupiteli, na Olivetské hoře na zem padl, padám i já před Tebou a klaním se Ti. Slyším Tvá slova: „Smutná je duše má, až k smrti; zůstaňte zde a bděte se mnou“. Skládám k Tvým nohám všechny své myšlenky, přání, slova, práce a utrpení a obětuji je, abych jimi těšila Tvé bolesti zlomené srdce ve smrtelné úzkosti na hoře Olivetské. Dej, abych celý den s Tebou bděla a abych nikdy nebyla odloučena od Tebe.

Uvědomuji si také svou slabost, a proto skládám k Tvým nohám všechny své hříchy, kterými bych snad mohla zranit Tvé Nejsvětější Srdce. Kéž mě Tvůj krvavý pot obmyje od všech mých nedostatků.

Z hory Olivetské Tě provázím bolestnou křížovou cestou až na Kalvárii, kde visíš rozpjatý na kříži a před svou smrtí plný touhy po spáse nesmrtelných duší voláš: „Žízním!“

Opět skládám k Tvému kříži, co dnes budu konat, abych Tě potěšila Můj dobrý Ježíši ve smrtelné úzkosti na kříži a utišila Tvou žízeň.

S důvěrou přicházím k Panně Marii, kterou jsi mi dal, můj Vykupiteli za Matku, a prosím, aby svýma přečistýma rukama přinesla Ti toto moje obětování, aby Ti bylo milejší. Maria, paní a vůdkyně naše, vrháme se do Tvého velkého milosrdenství a odevzdáváme svou duši i své tělo do Tvé zvláštní ochrany. Svěřujeme Ti všechnu svou naději a útěchu, všechny své útrapy a starosti, celý náš život i konec našeho života, aby naše skutky byly na Tvou přímluvu a pro Tvé zásluhy řízeny a konány podle Tvé vůle a vůle Tvého božského Syna. Amen.

Obr. příloha č. 1. Biskup brněnský Pavel Huyn. Použito s dovolením brněnského biskupství. Zdroj: <http://www.biskupstvi.cz/brnensti-biskupove>.

Obr. příloha č. 2. Zakladatelka Kongregace sester těšitelek Matka Rosa Vůjtěchová.

Zdroj: archiv kongregace.

Obr. č. 3. Klášter sester těšitelek v Rajhradě před druhou světovou válkou. Zdroj:

archiv kongregace.

Obr. příloha č. 4. Slavnost uložení tělesných ostatků Pavla Huyna do sarkofágu. Kostel Božského Srdce v Rajhradě 1. října 2016. Zdroj: archiv kongregace.

Obr. příloha č. 5. Sarkofág s tělesnými ostatky v kostele Božského Srdce Ježíšova v Rajhradě. Zdroj: archiv autorky.

Obr. příloha č. 6. Kostel Božského Srdce Ježíšova v Rajhradě. Zdroj: archiv autorky.

